ગુજરાતી

બાલભારતી

ધોરણ-પહેલું

ભારતનું સંવિધાન

ભાગ ૪ ક

નાગરિકોના મૂળભૂત કર્તવ્યો

અનુચ્છેદ ૫૧ ક

મૂળભૂત કર્તવ્ય – ભારતના પ્રત્યેક નાગરિકનું એ કર્તવ્ય છે કે તેણે –

(ક) સંવિધાનનું પાલન કરવું. સંવિધાનના આદર્શો, રાષ્ટ્રધ્વજ અને રાષ્ટ્રગીતનો આદર કરવો.

(ખ) સ્વાતંત્ર્ય ચળવળની પ્રેરણા આપનારા આદર્શોનું પાલન કરવું.

(ગ) દેશના સાર્વભૌમત્વ, એકતા અને અખંડતા સુરક્ષિત રાખવા પ્રયત્નશીલ રહેવું.

(ઘ) આપણા દેશનું રક્ષણ કરવું, દેશની સેવા કરવી.

(ઙ) દરેક પ્રકારના ભેદભાવને ભૂલીને એકતા અને બંધુત્વની ભાવના વિકસાવવી. સ્ત્રીઓના સન્માનને ઠેસ પહોંચાડનારી પ્રથાઓનો ત્યાગ કરવો.

(ચ) આપણી સંમિશ્ર સંસ્કૃતિના વારસાનું જતન કરવું.

(છ) નૈસર્ગિક પર્યાવરણનું જતન કરવું. સજીવ પ્રાણીઓ પ્રત્યે દયાભાવ રાખવો.

(જ) વૈજ્ઞાનિક દૃષ્ટિ, માનવતાવાદ અને જિજ્ઞાસાવૃત્તિ કેળવવી.

(ઝ) સાર્વજનિક માલમત્તાનું જતન કરવું. હિંસાનો ત્યાગ કરવો.

(ઞ) દેશની ઉત્તરોત્તર પ્રગતિ માટે વ્યક્તિગત તેમજ સામૂહિક કાર્યમાં ઉત્તમતા-શ્રેષ્ઠતાનું સ્તર જાળવી રાખવાનો પ્રયત્ન કરવો.

(ટ) ૬થી ૧૪ વય જૂથના બાળકોને તેમના વાલીએ શિક્ષણની તક પૂરી પાડવી.

શાસન નિર્ણય ક્રમાંક : અભ્યાસ - ૨૧૧૬/(પ્ર.ક્ર. ૪૩/૧૬) એસડી-૪ દિનાંક ૪-૫-૨૦૧૮ અન્વયે સ્થાપન થયેલ સમન્વય સમિતિની તા. ૪-૫-૨૦૧૮ના રોજની બેઠકમાં આ પાઠ્યપુસ્તક સન ૨૦૧૮-૧૯ના શૈક્ષણિક વર્ષથી નિર્ધારિત કરવાની માન્યતા આપવામાં આવી છે.

ગુજરાતી
બાલભારતી
ધોરણ-પહેલું

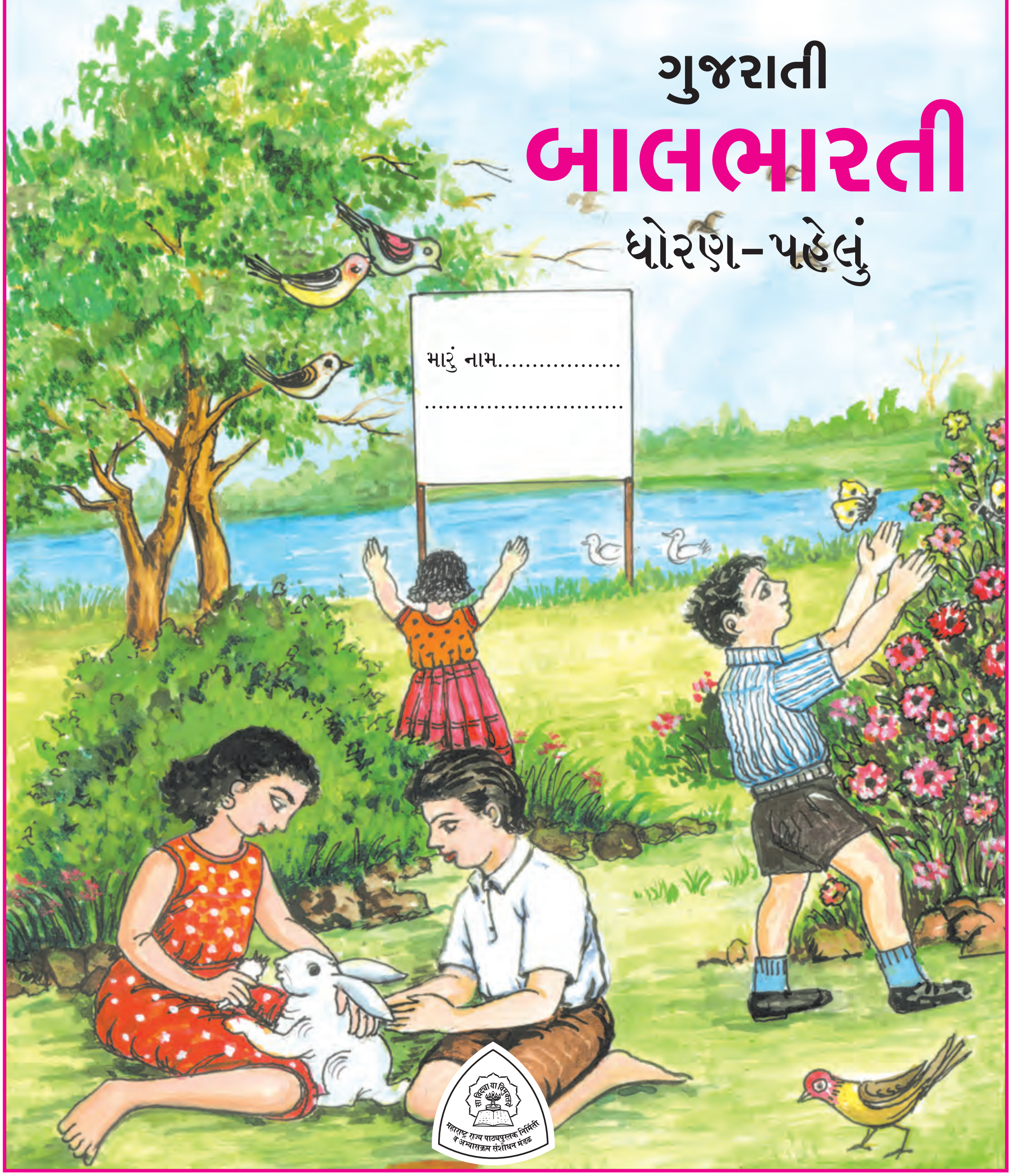

મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય પાઠ્યપુસ્તક નિર્મિતિ અને અભ્યાસક્રમ સંશોધન મંડળ, પુણે - ૪૧૧ ૦૦૪

218SCS

આપના સ્માર્ટફોનમાં DIKSHA App દ્વારા પાઠ્યપુસ્તકના પહેલા પૃષ્ઠ પરના Q.R. Code દ્વારા ડિજિટલ પાઠ્યપુસ્તક અને પુસ્તકમાં આશય મુજબ આપેલા અન્ય Q.R. Code દ્વારા સંબંધિત અધ્યયન-અધ્યાપન માટે ઉપયુક્ત દશ્ય-શ્રાવ્ય સાહિત્ય ઉપલબ્ધ થશે.

★ પાઠ્યપુસ્તકમાં આપેલ ચિત્રોમાં જો રાષ્ટ્રધ્વજની રંગછટા વિસંગત જણાતી હોય તો તે તાંત્રિક મર્યાદાને કારણે છે.

પ્રથમાવૃત્તિ : ૨૦૧૮
પુનર્મુદ્રણ : ૨૦૨૨

© **મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય પાઠ્યપુસ્તક નિર્મિતિ અને અભ્યાસક્રમ સંશોધન મંડળ, પુણે ૪૧૧ ૦૦૪.**

મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય પાઠ્યપુસ્તક નિર્મિતિ અને અભ્યાસક્રમ સંશોધન મંડળ પાસે આ પુસ્તકના બધા હક્ક રહેશે. આ પુસ્તકનો કોઈપણ ભાગ સંચાલક, મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય પાઠ્યપુસ્તક નિર્મિતિ અને અભ્યાસક્રમ સંશોધન મંડળની લેખિત પરવાનગી વગર છાપી શકાશે નહિ.

ગુજરાતી ભાષા સમિતિ સદસ્ય

સ્વ.કલ્પનાબેન ટી.મહેતા, અધ્યક્ષ
શ્રીમતી પ્રતિમા સંજય પંડ્યા,
શ્રીમતી ભગવતી અશોક પંડ્યા
ગુજરાતી અભ્યાસ જૂથ
સુશ્રી ઈલા શુક્લ
શ્રીમતી જ્યોતિ ખખ્ખર

નિમંત્રિત

ડૉ.જાગૃતિ અસિત તેરૈયા
શ્રીમતી પ્રતિભા મનુભાઈ પટેલ
શ્રી પ્રફુલ આર. શાહ
શ્રી ધીરેન મનસુખલાલ દોશી
શ્રીમતી ધર્મિકા ધીરેન દોશી

સદસ્ય-સંયોજક : **શ્રીમતી કેતકી નિતેશ જાની**

સંયોજન પ્રમુખ : **શ્રીમતી કેતકી નિતેશ જાની**
વિશેષાધિકારી, ગુજરાતી વિભાગ
પાઠ્યપુસ્તક મંડળ, પુણે.

અક્ષરાંકન અને મૂળાક્ષરો : સમર્થ ગ્રાફિક્સ,
522, નારાયણ પેઠ, પુણે-30.

ચિત્ર : શ્રી. વિલાસ કેરકર

મુખપૃષ્ઠ : શ્રી. ફારુખ નદાફ

નિર્મિતિ : **શ્રી. સચ્ચિદાનંદ આફળે**
મુખ્ય નિર્મિતિ અધિકારી
શ્રી. સચિન મહેતા
નિર્મિતિ અધિકારી
શ્રી. નિતીન વાણી
સહાયક નિર્મિતિ અધિકારી

કાગળ : 70 GSM Creamwove

મુદ્રણાદેશ : N/PB/2017-18/Qty. 5000

મુદ્રક : M/S

પ્રકાશક : **શ્રી. વિવેક ગોસાવી, નિયંત્રક**
પાઠ્યપુસ્તક નિર્મિતિ મંડળ,
પ્રભાદેવી, મુંબઈ - ૨૫.

પ્રસ્તાવના

બાલ મિત્રો - સખીઓ !

તમે પહેલા ધોરણમાં આવ્યા છો. તમારું મનથી સ્વાગત. ધોરણ પહેલાનું ગુજરાતી બાલભારતીનું પાઠ્યપુસ્તક તમારા હાથમાં મૂકતા આનંદ થાય છે.

ધોરણ પહેલું એટલે શિક્ષણની શરૂઆત, શિક્ષણનો પાયો. પાયો પાકો કરવા માટે તમને આપણી ગુજરાતી ભાષા સરસ રીતે બોલતા, વાંચતા અને લખતા આવડવી જોઈએ. અત્યાર સુધી તમે ઘરે અને ઘરની બહાર ગુજરાતી ભાષા સાંભળી છે, બોલી છે. હવે તમારે વાંચતા અને લખતાં શીખવાનું છે. તમારું શિક્ષણ ગમ્મતસભર આનંદદાયી અને સહજ રીતે થાય, તે માટે પાઠ્યપુસ્તકની રચના ચિત્રમય અને કૃતિ આધારિત કરવામાં આવી છે.

આ પાઠ્યપુસ્તકમાં ગીતો છે. તે બધાં સાથે મળીને ગાવામાં તમને ખૂબ મજા આવશે. અહીં વાર્તાઓ પણ છે. વાર્તાઓ સાંભળવાની, કહેવાની તમને મજા પડશે. ચિત્ર પરથી વાર્તા તૈયાર કરીને મિત્રો અને સખીઓને કહેતા તમે ઓતપ્રોત થઈ જશો. ચિત્રો જોઈને ગપ્પા મારતી વખતે, તમારો અનુભવ સાંભળતા બધાને બહુ મજા પડશે.

ભાષામાંના શબ્દો, અક્ષરો શીખવા માટે તમને ગમે તેવા રંગીન ચિત્રો આપેલા છે. ચિત્રો પરથી શબ્દો અને અક્ષરો શીખતી વખતે તમને ગમ્મત પડશે. સાંભળતાં, જોતાં અને બોલતા બોલતા વાંચતા શીખવાનું, ઘૂંટતા ઘૂંટતા લખતા શીખવાનું, પુનરાવર્તન કરતાં પાકું કરવાનું, બધું મસ્ત મઝાથી. અહીં કેટલીક શબ્દરમતો પણ છે, તે રમતાં રમતાં ભાષા શીખવાની છે. શબ્દો, વાક્યો વાંચતા-વાંચતા પાઠ વાંચવો અને હસતાં-રમતાં નવો પાઠ તૈયાર કરવો. આ બધામાંથી તમે પોતે-જાતે જ શીખવાની મજા અનુભવશો ! આ પાઠ્યપુસ્તકના ગીતો, વાર્તાઓ, અક્ષરજૂથ, ચિત્રવાંચન અને ઈતરકૃતિ આ બધા માટે ક્યૂ.આર.કોડ આપેલા છે. તેના દ્વારા મળનારી માહિતી પણ તમને જરૂર ગમશે.

પહેલા ધોરણનું વર્ષ પૂર્ણ થતાં સુધીમાં તમે સરસ બોલતા શીખશો. સારું વાંચતા અને સુંદર લખતા શીખશો ! મિત્રો અને સખીઓ, આનંદથી શીખતા શીખતાં મોટા થાઓ !! આ માટે તમને ખૂબ ખૂબ શુભેચ્છાઓ !!!

પુણે
તા. : ૧૬ મે, ૨૦૧૮.
ભારતીય સૌર દિનાંક :
૨૬ વૈશાખ, ૧૯૪૦.

(ડૉ. સુનિલ મગર)
સંચાલક
મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય પાઠ્યપુસ્તક નિર્મિતિ
અને અભ્યાસક્રમ સંશોધન મંડળ, પુણે.

ભારતનું સંવિધાન

આમુખ

અમે ભારતના લોકો ભારતને એક સાર્વભૌમ સમાજવાદી બિનસાંપ્રદાયિક લોકતંત્રાત્મક પ્રજાસત્તાક તરીકે સંસ્થાપિત કરવાનો

તથા તેના સર્વ નાગરિકોને :

સામાજિક, આર્થિક અને રાજકીય ....ન્યાય

વિચાર, અભિવ્યક્તિ, માન્યતા,

ધર્મ અને ઉપાસનાની ....સ્વતંત્રતા

દરજ્જા અને તકની ....સમાનતા

પ્રાપ્ત થાય તેમ કરવાનો

અને તેઓ સર્વમાં

વ્યક્તિનું ગૌરવ અને રાષ્ટ્રની

એકતા અને અખંડતા સુદઢ કરે એવી ....બંધુતા

વિકસાવવાનો

ગંભીરતાપૂર્વક સંકલ્પ કરીને

અમારી સંવિધાનસભામાં ૨૬ નવેમ્બર, ૧૯૪૯ના રોજ આથી આ સંવિધાન અપનાવી, તેને અધિનિયમિત કરી અમને પોતાને અર્પિત કરીએ છીએ.

રાષ્ટ્રગીત

જનગણમન – અધિનાયક જય હે
ભારત – ભાગ્યવિધાતા.
પંજાબ, સિંધુ, ગુજરાત, મરાઠા,
દ્રાવિડ, ઉત્કલ, બંગ,
વિંધ્ય, હિમાચલ, યમુના, ગંગા,
ઉચ્છલ જલધિતરંગ,
તવ શુભ નામે જાગે, તવ શુભ આશિષ માગે,
ગાહે તવ જયગાથા.
જનગણ મંગલદાયક જય હે,
ભારત – ભાગ્યવિધાતા.
જય હે, જય હે, જય હે,
જય જય જય, જય હે.

પ્રતિજ્ઞા

ભારત મારો દેશ છે. બધા ભારતીયો મારાં ભાઈબહેન છે.

હું મારા દેશને ચાહું છું અને તેના સમૃદ્ધ અને વૈવિધ્યપૂર્ણ વારસાનો મને ગર્વ છે. હું સદાય તેને લાયક બનવા પ્રયત્ન કરીશ.

હું મારાં માતાપિતા, શિક્ષકો અને વડીલો પ્રત્યે આદર રાખીશ અને દરેક જણ સાથે સભ્યતાથી વર્તીશ.

હું મારા દેશ અને દેશબાંધવો પ્રત્યે વફાદારી રાખવાની પ્રતિજ્ઞા લઉં છું. તેમનાં કલ્યાણ અને સમૃદ્ધિમાં જ મારું સુખ સમાયેલું છે.

ધોરણ પહેલું – ગુજરાતી અધ્યયન નિષ્પત્તિ

અધ્યયન માટે સૂચવેલી શૈક્ષણિક પ્રક્રિયા	અધ્યયન નિષ્પત્તિ
દરેક વિદ્યાર્થીઓને (ભિન્ન રૂપથી સક્ષમ બાળકો સહિત) વ્યક્તિગત, સામૂહિક રીતે કાર્ય કરવાનો અવસર અને પ્રોત્સાહન મળે તે માટે – • પોતાની ભાષામાં બોલવાની, ચર્ચા કરવાની પૂરી સ્વતંત્રતા અને તક આપવી. • પોતાની વાત કહેવા માટે (ભાષિક અને સાંકેતિક માધ્યમથી) અવસર અને પ્રોત્સાહન આપવું. • બાળકોને પોતાની ભાષામાં કહેલી વાતોને ગુજરાતી અને અન્ય ભાષાઓમાં (જે ભાષાઓ બોલતા બાળકો વર્ગમાં હોય અથવા વર્ગમાં બાળકો જે ભાષા બોલતાં હોય) કહેવાનો મોકો આપવો. જેથી ભાષાઓને વર્ગમાં સમુચિત સ્થાન મળી શકશે અને એમનો શબ્દ ભંડોળ, અભિવ્યક્તિનો વિકાસ કરવાની તક પણ મળી શકશે. • વાર્તા, કવિતા વગેરે બોલીને સંભળાવવાની અને તે વિશે વાતચીત કરવાની તક આપવી. • ગુજરાતીમાં સાંભળેલી વાત, કવિતા, રમત-ગીત, વાર્તા વગેરેને પોતાની ભાષામાં કહેવાની તક આપવી. • પ્રશ્ન પૂછવાની અને પોતાની વાત રજૂ કરવાની તક આપવી. • વર્ગ અથવા શાળામાં (વાંચનખંડ/પુસ્તકાલય) સ્તર અનુસાર વિવિધ પ્રકારની તથા વિવિધ ભાષાઓ (બાળકોની પોતાની ભાષા, અન્ય ભાષા વગેરે)માં રોચક સામગ્રી, જેમ કે – બાળસાહિત્ય, બાળપત્રિકા, પોસ્ટર, દૃશ્ય-શ્રાવ્ય સામગ્રી ઉપલબ્ધ કરી આપવી. સામગ્રી બ્રેઈલ લિપિમાં પણ ઉપલબ્ધ હોય, નબળી દૃષ્ટિ ધરાવતા બાળકોને લક્ષમાં રાખીને કેટલીક સામગ્રી મોટા અક્ષરે છપાયેલી હોય. • જુદા-જુદા પ્રકારની વાર્તા, કવિતાને ચિત્રોના આધારે અનુમાન કરી વાંચવાની તક આપવી. • વિવિધ ઉદ્દેશો માટે વાંચતી વખતે વિવિધ પરિમાણોને વર્ગમાં સ્થાન આપવાની તક હોય, જેમ કે – કોઈ વાર્તામાંથી કોઈ માહિતી શોધવી, વાર્તાની ઘટનાનો ક્રમ નક્કી કરવો, તે પોતાના અનુભવ સાથે જોડી શકવું વગેરે. • સાંભળેલી, જોયેલી વાતોને પોતાની રીતે કાગળ પર ઉતારવાની તક હોય. • બાળકો અક્ષરોની આકૃતિ બનાવવાની શરૂઆત કરે છે, ભલે તેમના અક્ષરો સુઘડ ન હોય તે વર્ગમાં સ્વીકારવામાં આવે. • બાળકોએ પોતાની લિપિમાં કરેલા લેખનને ભાષા અધ્યયન પ્રક્રિયાનો ભાગ સમજવો.	**વિદ્યાર્થી –** 01.05.01. વિવિધ ઉદ્દેશો માટે પોતાની ભાષા અથવા/અને શાળાની ભાષાનો ઉપયોગ કરીને વાતચીત કરે છે, જેમ કે–કવિતા, વાર્તા સંભળાવવી, માહિતી મેળવવા પ્રશ્નો પૂછવા, વ્યક્તિગત અનુભવો કહેવા. 01.05.02. સાંભળેલી સામગ્રી (વાર્તા, કવિતા વગેરે) વિશે વાતચીત કરે છે, પોતાનો મત આપે છે, પ્રશ્ન પૂછે છે. 01.05.03. ભાષામાં ઉચ્ચારો અને શબ્દો સાથે રમવાનો આનંદ લે છે. જેમ કે– સરલા, તરલા. 01.05.04. લેખિત અને ચિત્રરૂપ સાહિત્ય (દા.ત. ચિત્ર, આલેખ)માં ભેદ કરે છે. 01.05.05. ચિત્રના સૂક્ષ્મ અને પ્રત્યક્ષ પાસાઓનું ધ્યાનપૂર્વક અવલોકન કરે છે. 01.05.06. ચિત્રમાં અથવા ક્રમબદ્ધ ગોઠવેલાં ચિત્રોમાં ઘટતી જુદી-જુદી ઘટનાઓ અને પાત્રોને એક સંદર્ભ અથવા વાર્તાના સૂત્ર અનુસાર સમજે છે અને પ્રશંસા કરે છે. 01.05.07. વાંચેલી વાર્તા, કવિતા વગેરેમાં લિપિ ચિહ્નો/શબ્દો/વાક્યો વગેરે જોઈને ઓળખે છે. 01.05.08. સંદર્ભની મદદથી આસપાસ છાપેલાં લખાણનો અર્થ અને ઉદ્દેશનું અનુમાન કરે છે, જેમ કે–પીપરના કવર પર લખેલા નામને 'પીપર', 'લોલીપોપ' અથવા 'ચોકલેટ' કહેવું. 01.05.09. લેખિત સાહિત્યના અક્ષર, શબ્દ અને વાક્યના એકમોને ઓળખે છે. જેમ કે–'મારું નામ વિમળા છે.' કહો, અહીં 'નામ' ક્યાં લખ્યું છે?/'નામ'માં 'મ' પર આંગળી મૂકો. 01.05.10. પરિચિત/ અપરિચિત લેખિત સામગ્રી (જેમ કે મધ્યાહ્ન ભોજનનો ચાર્ટ, પોતાનું નામ, વર્ગનું નામ, ગમતા પુસ્તકનું નામ વગેરે)માં રુચિ દર્શાવે છે, વાતચીત કરે છે અને અર્થ શોધે છે. જેમ કે– ફક્ત ચિત્રો અથવા ચિત્ર અને પ્રિન્ટની મદદથી અનુમાન કરવું. અક્ષર– ધ્વનિ સંબંધનો ઉપયોગ કરવો. પૂર્વ અનુભવો અને માહિતીનો ઉપયોગ કરીને અનુમાન કરવું. 01.05.11. ગુજરાતી વર્ણમાળાના અક્ષરોનો આકાર અને ધ્વનિ (ઉચ્ચાર) ઓળખે છે. 01.05.12. શાળાની અંદર/બહાર (વાંચનખંડ/પુસ્તકાલય)માંથી પોતાને ગમતાં પુસ્તકો જાતે પસંદ કરે છે અને વાંચવાની કોશિશ કરે છે. 01.05.13. લખતા શીખવાની પ્રક્રિયા દરમ્યાન પોતાના સ્તર અનુસાર, ચિત્રો, આડી-ત્રાંસી રેખાઓ, અક્ષર-આકારો, જોડણી અને સ્વનિયંત્રિત લેખનના માધ્યમથી સાંભળેલી તથા પોતાના મનની વાતો પોતાની રીતે કહેવાની કોશિશ કરે છે. 01.05.14. પોતે દોરેલાં ચિત્રોનાં નામ લખે છે, જેમ કે હાથે બનાવેલા પંખાના ચિત્ર નીચે 'વીંઝણો' (જે બાળકના ઘરની ભાષા હોઈ શકે છે.) લખવું.

પાના ક્ર.	શિક્ષક સાથે સંવાદ
૩	બાળકને પોતાની ઓળખ આપવા કહેવું. પોતાનું નામ, સરનામું, શોખ વગેરે બાબતોનો સમાવેશ કરવા કહેવું. બાળકોને પોતાની ભાષામાં બોલવાની સ્વતંત્રતા આપવી. વર્ષ દરમ્યાન જે પણ બાળકનો જન્મદિવસ હોય ત્યારે વર્ગનાં બધાં બાળકો પાસે આપેલું 'આજે મારો જન્મદિવસ' ગીત ગવડાવવું.
૫	શરીરના અવયવોના કાર્ય વિશે ચર્ચા કરવી. જેમ કે, કાન શેના માટે? આંખનું કામ શું? તેમ જ પરિસરનાં પ્રાણી, પક્ષીનાં અવયવ વિશે ચર્ચા કરવી.
૬	ચિત્રવર્ણનનો ઉદ્દેશ નિરીક્ષણ કરવું, વર્ણન કરવું, અંદાજ બાંધવો, કલ્પના કરવી વગેરે છે. બાળકોને શહેરી રમતો, ગ્રામીણ રમતો, ઘરમાં રમાતી રમતો, મેદાનમાં રમાતી રમતો વિશે બોલવા પ્રવૃત્ત કરવા.
૮	શબ્દમાં જુદા જુદા અવાજ હોય છે. ધ્વનિ માટે ચિહ્ન હોય છે. આ બાબત બાળકોનાં ધ્યાનમાં લાવવા માટે વિવિધ રમતો નિયમિતપણે વર્ગમાં રમાડવી. દરેક બાળક પાસે તેના નામના અક્ષરો છૂટ્ટા પાડીને અને ભેગા કરીને બોલાવવા.
૯	પરિસરમાંના પ્રાણી, પક્ષી, રંગ, ફળ, ફૂલ, ઝાડ, વાહનો, વસ્તુઓ પૈકી કોઈપણ એક ચિત્ર અથવા વસ્તુ બતાવીને પ્રશ્નો પૂછી ચર્ચા કરવી. તે વિશે બાળકોને બોલવા પ્રવૃત્ત કરવાં.
૧૦	વાંચતી વખતે ડાબી બાજુથી જમણી બાજુ જઈએ છીએ, તે તરફ બાળકોનું ધ્યાન દોરવું. વાર્તામાંથી મળતા બોધ વિશે, તમે અમનની જગ્યાએ હો તો શું કરો, અમને યોગ્ય કર્યું કે માનવે જેવા પ્રશ્નો પૂછી બાળકોને સ્વઅભિવ્યક્તિ માટે પ્રવૃત્ત કરવા.
૧૨	વર્ગ અને શાળા પરિસરમાં અન્ય જરૂરી સૂચના પટ્ટીઓ તૈયાર કરીને લગાવવી.
૧૩	વિદ્યાર્થીઓને તેમના આસપાસના પરિસરમાં જોવા મળતાં પશુપક્ષી તેમજ કીટકો વિશે વાત કરવા પ્રવૃત્ત કરવા. જેમ કે, તેમના અવાજ, તેમના ઉપયોગ વગેરે.
૧૪	આ પ્રમાણે શરૂઆતમાં, વચ્ચે અને છેલ્લે સમાન અવાજ આવનારા શબ્દો બાળકો પાસેથી મેળવવા.
૧૫	કાકા, લીલી, ખો-ખો જેવા સમાન ઉચ્ચાર ધરાવતા અક્ષર બે વાર આવતા હોય તેવા શબ્દો બાળકો પાસેથી મેળવવા. કુટુંબના સભ્યોના એકબીજા સાથેના સંબંધો સમજાવવા.
૧૮	બાળકોને અક્ષર ઓળખ કરાવવાના ચાર તબક્કા (૧) ચિત્ર દ્વારા શબ્દ ઓળખ (૨) અક્ષર લેખનની દિશા (૩) મરોડ-વળાંક (૪) શબ્દવાચન. આ ચાર તબક્કાનો ઉપયોગ કરી બાળકોને અક્ષર ઓળખ કરાવવી.
૧૮	'ર' અવાજવાળી બાળકોને પરિચિત હોય તેવી વસ્તુઓનાં ચિત્રો બતાવવા. બાળકો પાસેથી તેમની ભાષામાં આવતાં 'ર' અવાજ વાળા શબ્દો લઈને બૉર્ડ પર લખવા. એ શબ્દમાંના 'ર' અક્ષર તરફ ધ્યાન દોરીને ગોળમાં મોટો 'ર' લખવો. અક્ષર ઉપર બી/કાંકરાં મૂકવા. રેતીમાં અક્ષર લખવા જેવી કૃતિ બાળકો પાસે કરાવી લેવી. બાળકો 'ર' સિવાયના અક્ષરવાળા શબ્દો બોલે તે પણ સ્વીકારવા અને બોર્ડ પર એક બાજુ લખવા. આ જ રીતે દરેક મૂળાક્ષર માટે કરવું.
૨૩	(૧) બૉર્ડ પર 'ર' અક્ષર ઉપર આંગળી મૂકી 'ર' એમ ઉચ્ચાર કરાવો. 'ા' આ સ્વરચિહ્ન પર આંગળી મૂકી 'આ' એમ ઉચ્ચાર કરવો. ર + ા = 'રા'નો ઉચ્ચાર કરી બતાવવો. પરિચિત અક્ષર લઇને તે પ્રમાણે મહાવરો કરાવવો. મહાવરો કરાવતી વખતે **'ર'ને કાનો 'ા' રા એમ શબ્દપ્રયોગ કરવો નહીં.** (૨) પરિચિત અક્ષર અને સ્વરચિહ્નથી તૈયાર થનારા શબ્દોનું શ્રુતલેખન કરાવવું.
૪૩	જોયેલી ઘટનાનો ક્રમ કહેતા આવડે એ આ કૃતિનો ઉદ્દેશ છે. ભેળ બનાવવા કઈ વસ્તુઓ વાપરી અને તે કઈ રીતે બનાવી, તે ક્રમાનુસાર કહો આવી સૂચના આપી બાળકોએ કહેલાં વાક્યો બોર્ડ પર લખવા. બાળકોને પોતાની ભાષામાં બોલવાની તક આપવી. આ રીતે સલાડ, લીંબુ શરબત અથવા બીજા પદાર્થો પણ બનાવી શકાય.
૪૯	બાળકોને ચિત્રનું નિરીક્ષણ કરવા કહેવું. બાળકોની નિરીક્ષણ શક્તિ વિકસે એવા પ્રશ્નો પૂછવા.
૭૬	પાના નં. ૬૯ પર આપેલું બિલાડીના ગીતનો સંદર્ભ આપી આ ગીત ગવડાવવું અને બિલાડીની હોંશિયારી તરફ બાળકોનું ધ્યાન દોરવું. કાગડાની કાંકરા નાખીને પાણી પીવાની જૂની વાર્તા અને સ્ટ્રોથી પાણી પીવાની નવી વાર્તા કહી બાળકોને સ્માર્ટ બનવાની શીખ આપવી.

પ્રવેશોત્સવ

આવો બાળકો, આવો બાળકો,
ધીંગામસ્તી કરવા આવો.
શાળાઘરમાં રમવા આવો.
રમતાં રમતાં શીખવા આવો;
શીખતાં શીખતાં રમવા આવો.
હળીમળીને જમશું ત્યારે;
ઈશ્વરને પણ ગમશું વધારે.
ચકલી, મેના, પોપટ જેવા;
પંખી થઈને આવો.
શાળાઘર સાવ શાંત છે,
એને કલરવથી ગજાવો.
ધીંગામસ્તી કરવા આવો,
શાળાઘરમાં રમવા આવો.

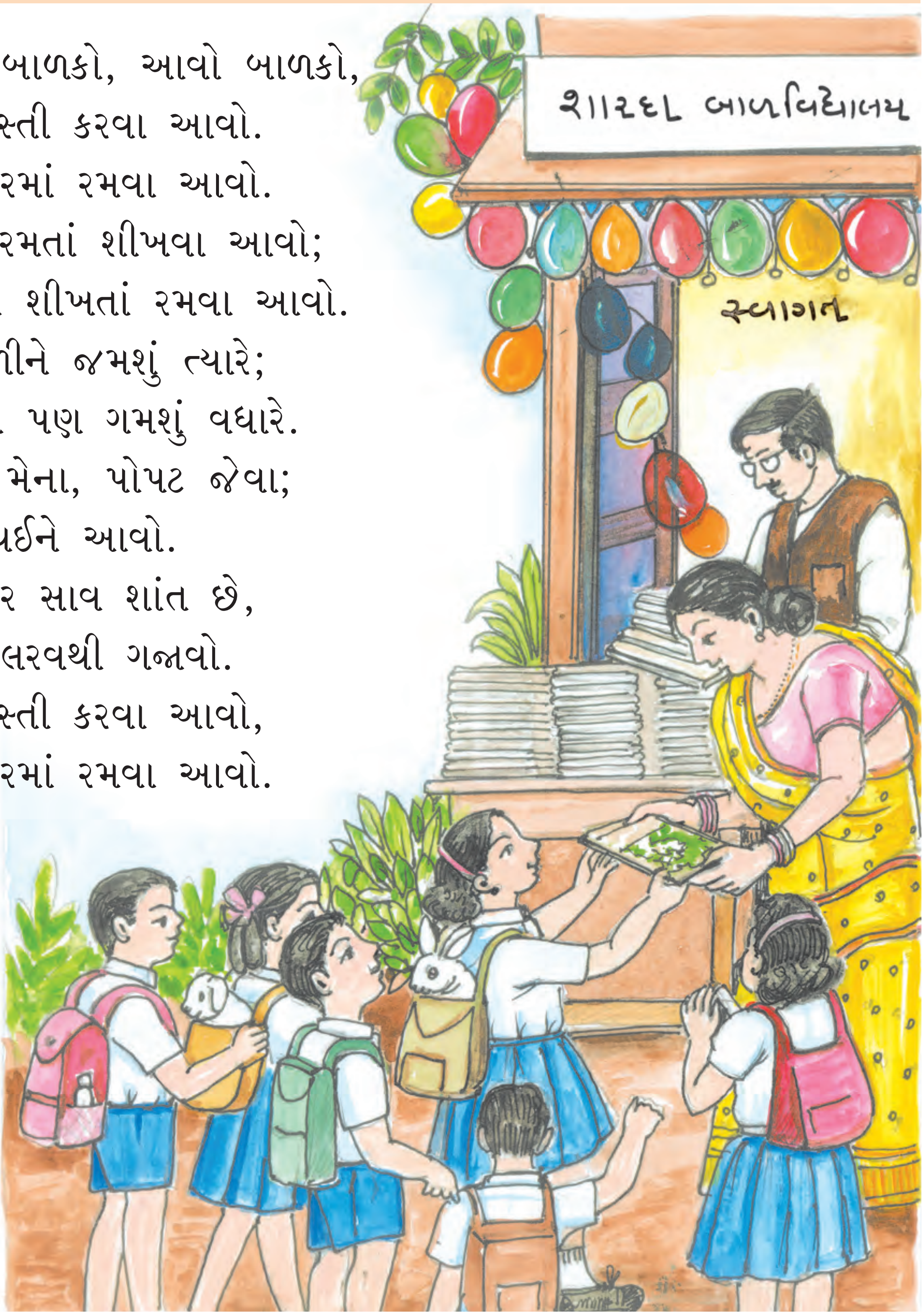

શાળા એ જ્ઞાનનું મંદિર છે.

ચિત્રવાર્તા

મસ્તીની પાઠશાળા

મારી ઓળખ

હું સોનલ મને રમવું બહુ ગમે.	હું અમન મને ચિત્રકામ બહુ ગમે.	હવે અહીં તમે તમારું ચિત્ર દોરો/ ફોટો ચોંટાડો.

આજે મારો જન્મદિવસ

આજે મોજમજાનો દિવસ, આજે તારો જન્મદિવસ
તંદુરસ્ત રહો તુજ તન, આનંદમાં રહો મન.
ખૂબ જીવો સુખ ભોગવો, નામ કરો રોશન
આજે મોજમજાનો દિવસ, આજે તારો જન્મદિવસ
હેપી બર્થડે ટુ યુ (૨) જન્મદિન મુબારક હો (૨)
ભાઇ/બહેન અમારા મોટા થશે (૨)
ભણી ગણીને હોંશિયાર બનશે, ગુરુજીના આશિષ લેશે.
હેપી બર્થડે ટુ યુ (૨) જન્મદિન મુબારક હો (૨)

સરળ બનીએ.

પ્રાર્થના

ઓ ઈશ્વર ભજીએ તને, મોટું છે તુજ નામ,
ગુણ તારા નિત ગાઈએ, થાય અમારાં કામ.
હેત લાવી હસાવ તું, સદા રાખ દિલ સાફ,
ભૂલ કદી કરીએ અમે, તો પ્રભુ કરજે માફ.

બોલો થેન્ક યુ... બોલો થેન્ક યુ... બોલો થેન્ક યુ વેરી મચ,
ઉપકાર કર્યા અમ પર તમે તેથી થેન્ક યુ વેરી મચ
મમ્મી પપ્પાના ચરણો ચૂમીને કહીએ થેન્ક યુ... થેન્ક યુ...
જાતે દુઃખ વેઠીને અમને જીવનનું સુખ આપ્યું... અમને...
મમ્મી થેન્ક યુ, પપ્પા થેન્ક યુ, તમને થેન્ક યુ વેરી મચ,
ઉપકાર કર્યા અમ પર તમે તેથી થેન્ક યુ વેરી મચ... થેન્ક યુ...
સંત ગુરુને ઋષિમુનિઓને ભાવથી કહીએ થેન્ક યુ... થેન્ક યુ...
અજ્ઞાન અંધારું દૂર હટાવી જ્ઞાનનું તેજ વધાર્યું હો હો જ્ઞાનનું...
ગુરુ થેન્ક યુ, ટિચર થેન્ક યુ, તમને થેન્ક યુ વેરી મચ,
ઉપકાર કર્યા અમ પર તમે તેથી થેન્ક યુ વેરી મચ... થેન્ક યુ...

પ્રાર્થનાથી મન સાફ થાય છે.

મારું શરીર

નાના મારા હાથ,
એ તાળી પાડે સાથ

નાની મારી આંખ
એ જોતી કાંક કાંક

નાના મારા કાન
એ સાંભળે દઈને ધ્યાન

પગ મારા નાના
એ ચાલે છાનામાના

નાક મારું નાનું
એ સૂંઘે ફૂલ મજાનું

★ ચિત્ર ઓળખીને તે શબ્દને છેલ્લે આવતો અવાજ ઓળખો, કહો.

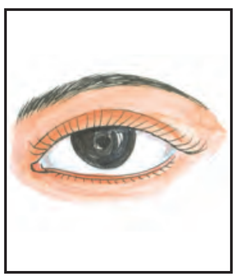

★ ચિત્ર ઓળખીને તેમાં પહેલા આવતો અવાજ ઓળખો, કહો.

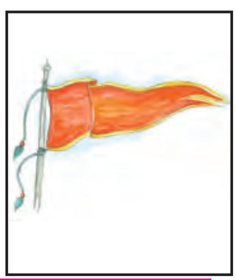

શરીર સ્વચ્છ રાખીએ.

ચિત્રવર્ણન

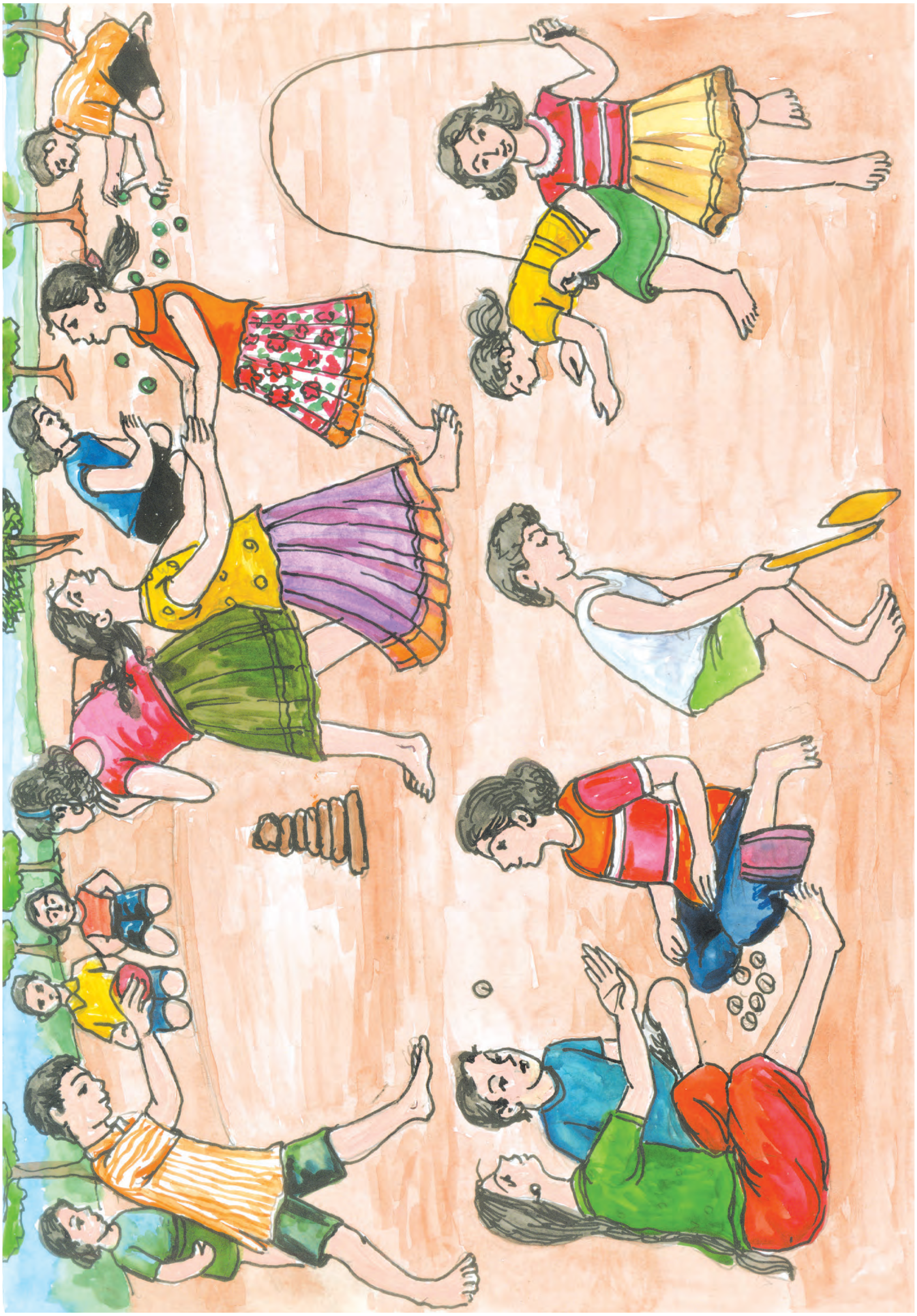

હંમેશાં સારું વિચારીએ.

અમે ફેરફુદરડી ફરતાં'તાં

અમે ફેરફુદરડી ફરતાં'તાં...
અમે ફેરફુદરડી ફરતાં'તાં...
ફેરફુદરડી ફરતાં ફરતાં...
પડી જવાની કેવી મજા,
ભાઈ પડી જવાની કેવી મજા !

અમે સંતાકૂકડી રમતાં'તાં...
અમે ખોળમખોળાં કરતાં'તાં...
ખોળમખોળાં કરતાં કરતાં...
પકડાઈ જવાની કેવી મજા,
ભાઈ પકડાઈ જવાની કેવી મજા !

અમે સાતતાળી રમતાં'તાં...
અમે દોડમદોડી કરતાં'તાં...
દોડમદોડી કરતાં કરતાં...
બેસી જવાની કેવી મજા,
ભાઈ બેસી જવાની કેવી મજા !

અમે ઉંદર બિલ્લી રમતાં'તાં...
અમે ચું ચું મ્યાઉં મ્યાઉં કરતાં'તાં...
ચું ચું મ્યાઉં મ્યાઉં કરતાં કરતાં...
નાસી જવાની કેવી મજા,
ભાઈ નાસી જવાની કેવી મજા !

– મૂળજીભાઈ ભક્ત

ખૂબ રમીએ, મજા કરીએ.

★ કીડી ગોળ સુધી કેવી રીતે જશે તે આંગળીથી બતાવો.

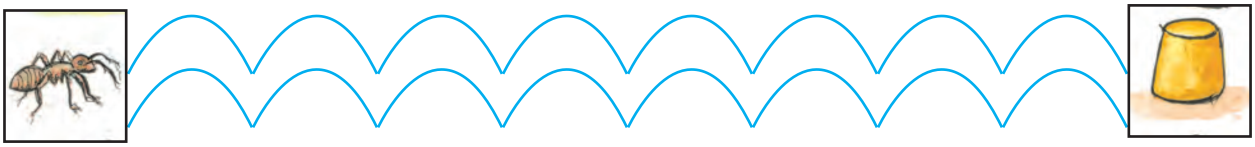

★ સસલું ગાજર સુધી કેવી રીતે જશે તે આંગળીથી બતાવો.

★ બિલાડી માછલી સુધી કેવી રીતે જશે તે આંગળીથી બતાવો.

★ સાપ ઉંદર સુધી કેવી રીતે જશે તે આંગળીથી બતાવો.

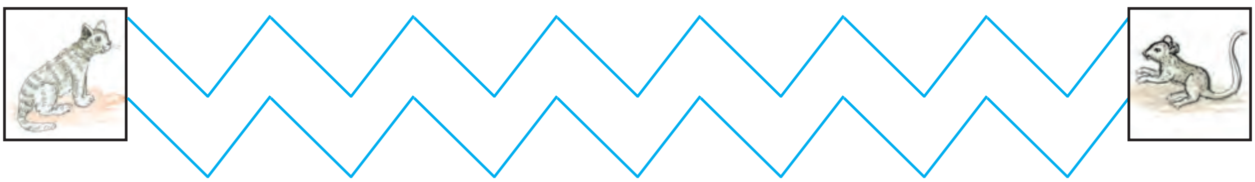

★ ઉંદર પાઉં સુધી કેવી રીતે જશે તે આંગળીથી બતાવો.

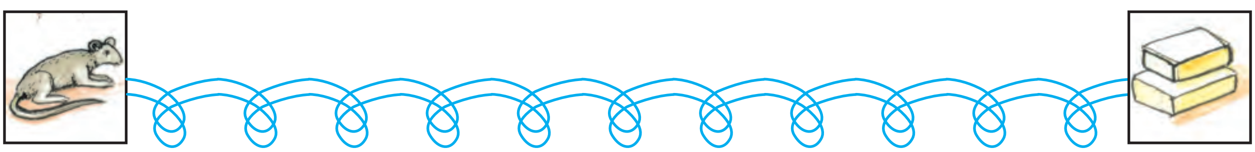

અ . . . . . મ . . . . . ન
પહેલા કયો અક્ષર સંભળાયો?
વચ્ચે કયો અવાજ સંભળાયો?
છેલ્લે કયો અવાજ સંભળાયો?
હવે તમે તમારું નામ દરેક અક્ષર જુદો કરીને બોલો.

નમે તે સૌને ગમે.

જોઈએ... બોલીએ...

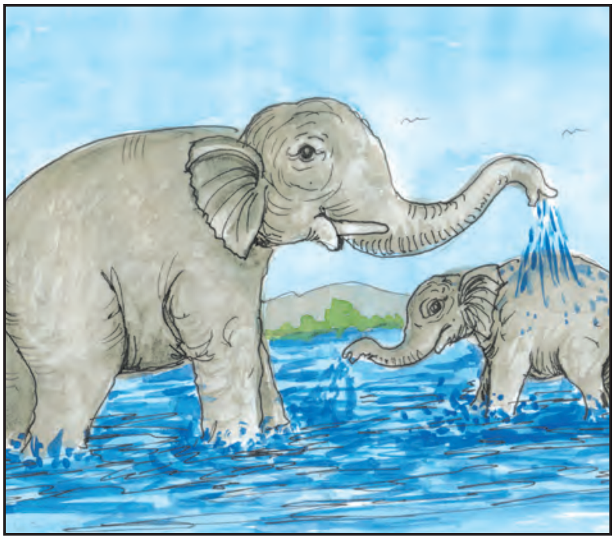

★ હું બોલું છું તે ધ્યાનથી સાંભળો. દરેક અવાજ જોડીને કહો.

મ ગ ર	બા ળ ક	વ ર સા દ	ટે લિ ફો ન

આપેલા મરોડને ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

મા એ ઈશ્વરનું રૂપ છે.

★ તમને વાર્તા ગમે છે ને? આજે આપણે આપણાં પુસ્તકમાંની આ વાર્તા વાંચીશું.

અમન શાળાએ જાય છે.

માનવ કેળું ખાતો હતો.

તેણે છાલ રસ્તા પર ફેંકી.

છાલ પરથી કાકા લપસી પડ્યા.

અમને કાકાને મદદ કરી.

અમને છાલ ઉપાડી કચરાપેટીમાં નાખી.

બીજાને મદદ કરીએ.

ચાલોને રમીએ હોડી હોડી

ચાલો ચાલોને રમીએ હોડી હોડી,
વરસ્યો વરસાદ ખૂબ આજે મુશળધાર,
ઝરણાં નાનાં જાય દોડી દોડી...
ચાલોને રમીએ...
બાપુનાં છાપાં ને નક્કામાં થોથાં,
કાપીકૂપીને કરીએ હોડી...
ચાલોને રમીએ...
સાદી ને સઢવાળી, નાની ને મોટી,
મૂકીએ પવનમાં છોડી છોડી...
ચાલોને રમીએ...
ખાલી રાખેલી ઊંધી વળે તો,
પાંદડાં ને ફૂલ ભરું તોડી તોડી...
ચાલોને રમીએ...
જાશે દરિયાપાર પરીઓના દેશમાં,
સૌથી પહેલી દોસ્ત મારી હોડી...
ચાલોને રમીએ...

– પિનાકિન ત્રિવેદી

★ કાગળની હોડી બનાવો.

ઋતુઓની મજા માણીએ.

નિયમો બનાવીએ

સોનલના વર્ગમાં શિક્ષકે કહ્યું, ‘‘આપણે આપણાં વર્ગના નિયમ નક્કી કરીએ. આપણું વર્તન વર્ગમાં કેવું હોવું જોઈએ, શું ન કરવું જોઈએ એના વિશે ચર્ચા કરીએ.’’ પછી બાળકોએ પોતાના વર્ગના નિયમ બનાવ્યા. શિક્ષકે તે નિયમોની સૂચનાપટ્ટી બનાવી વર્ગમાં લગાવી. હું એ વાંચું છું તમે ધ્યાનથી સાંભળો.

નિયમિત શાળામાં આવો.

આપણો વર્ગ સ્વચ્છ રાખો.

વર્ગમાં શાંતિ જાળવો.

પાણીની બચત કરો.

★ સમાન આકાર જોડો.

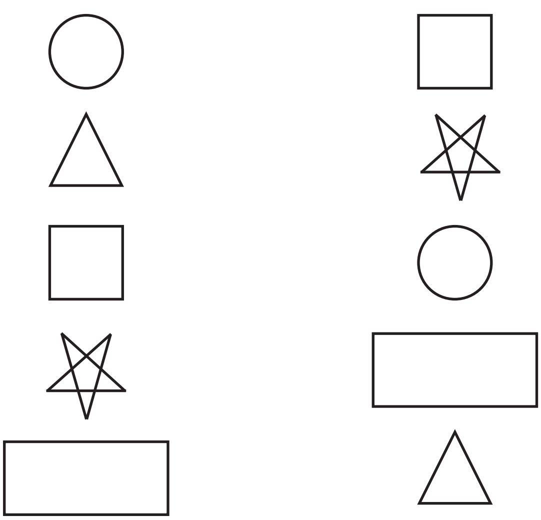

★ સમાન અક્ષર જોડો.

ર	આ
મ	લ
સ	સ
લ	મ
આ	ર

નિયમોનું પાલન કરીએ.

રંગીલા પતંગિયાં

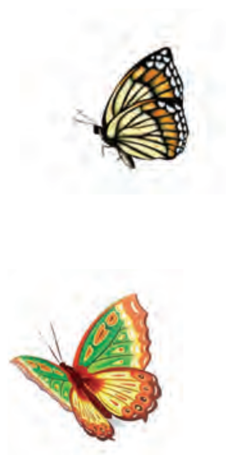

રંગીલા રંગીલા રંગીલા પતંગિયાં
હા હા હા હો હો હો હા હા હા પતંગિયાં
બાળકો બાગમાં રમવાને આવતાં
દોડાવી દોડાવી થકવી એ નાખતાં
મન મારું મોહી લેતા રે પતંગિયાં
રંગીલા રંગીલા રંગીલા પતંગિયાં
ફૂલડે ફૂલડે આમતેમ દોડતાં
આકાશે ઊડતાંને હાથમાં ન આવતાં
મન મારું મોહી લેતા રે પતંગિયાં
રંગીલા રંગીલા રંગીલા પતંગિયાં

★ ટપકાં જોડી પતંગિયામાં રંગ પૂરો.

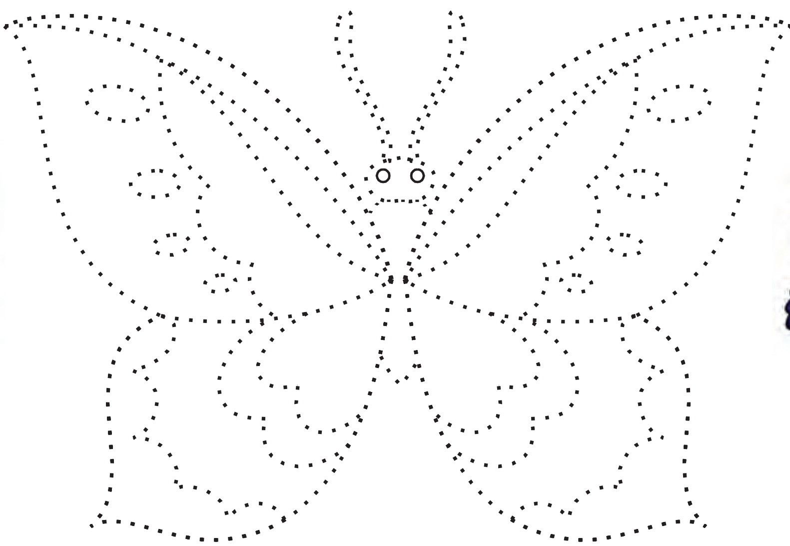

★ શબ્દ સાંભળો અને તેના અંતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

રમવા	જમવા	ઊડવા

હંમેશાં ખુશ રહીએ.

★ પ્રત્યેક જૂથમાં જુદું પડતું ચિત્ર ઓળખીને તેના પર ગોળ કરો.

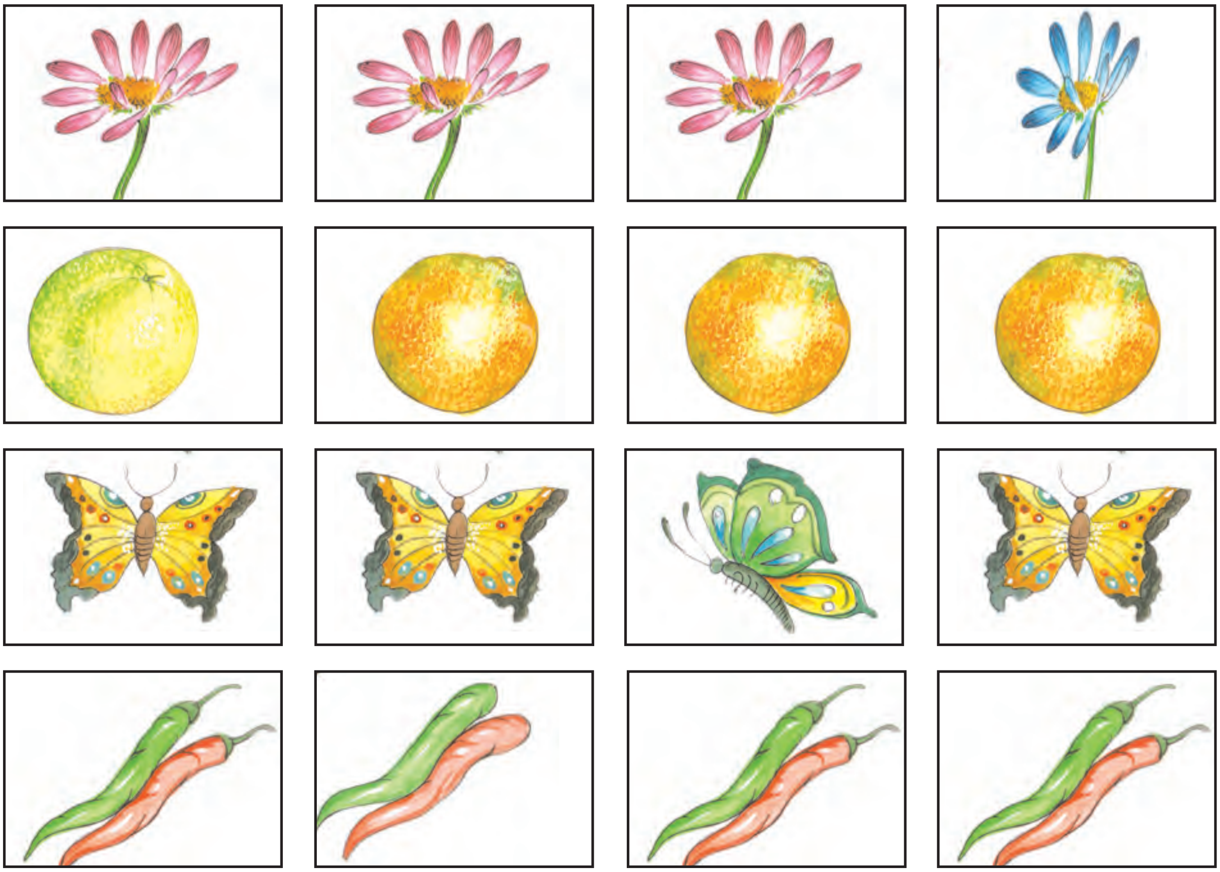

★ શબ્દ સાંભળી તેની શરૂઆતમાં આવનારો સમાન અવાજ ઓળખો.

કપ કબાટ કાગળ	મગર માન મદન	બતક બટેટાં બાગ

★ અવાજ પરથી શબ્દ કહો.

- ❑ 'મ' અવાજથી શરૂ થનારો શબ્દ કહો. જેમ કે – માનવ
- ❑ વચ્ચે 'મ' અવાજ આવનારો શબ્દ કહો. જેમ કે – સુમન
- ❑ છેલ્લે 'મ' અવાજ આવનારો શબ્દ કહો. જેમ કે – ગરમ

ધ્યાન દઈને ભણીએ.

મારું કુટુંબ

દાદા-મળ્યા સામા,
મમ્મીના ભાઈ તે મામા.
મામા લાવે છૂકછૂક ગાડી,
મમ્મી માટે લાવે સાડી.
સાડીના રંગ પાકા,
પપ્પાના ભાઈ તે કાકા.
કાકા લાવ્યા કારેલાં,
કાકીએ વઘારેલાં.
કાકી પડ્યાં રોઈ,
પપ્પાની બેન તે ફોઈ.
ફોઈ ફૂલડાં લાવે છે,
ફુવાને વધાવે છે.
ફુવા ગયા કાશી,
મમ્મીની બેન માસી.

નોંધ – આપેલી જગ્યામાં બાળકે પોતાના કુટુંબીજનોના ચિત્રો દોરવાં/ફોટા ચોંટાડવા.

★ **શબ્દ કહો.**

- ❑ 'પ' અવાજથી શરૂ થનારો શબ્દ કહો. જેમ કે – પતંગ
- ❑ છેલ્લે 'લ' અવાજ આવતો હોય તેવો શબ્દ કહો. જેમ કે – હમાલ
- ❑ વચ્ચે 'ર' અવાજ આવતો હોય તેવો શબ્દ કહો. જેમ કે – શરમ

પરિવાર સાચો આધાર.

ચિત્ર વર્ણન

ચિત્ર વર્ણન

★ આપેલા ચિત્રનું નિરીક્ષણ કરી નીચેના પ્રશ્નોના મૌખિક જવાબ પૂછવા.

૧) દાદા __________ વાંચે છે.

૨) દાદી __________ કરે છે.

૩) ચિત્રમાં __________ બાળકો છે.

૪) મમ્મી __________ બનાવે છે.

નોંધ : આ નમૂના પ્રશ્નો છે તે અનુસાર બીજા પ્રશ્નો પૂછી શકાય.

ધરતીનો છેડો ઘર.

મૂળાક્ષરો

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

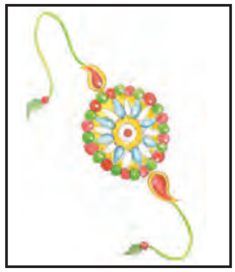

★ ‘૨’ અવાજવાળા શબ્દો કહો. ‘૨’ ને ◯ કરો.

૨

રબર
રાખડી
રામ
રસોઈ
રકાબી
રંગ
રબડી
રમત

કમળ
બતક
ગાય

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

★ ગાડીના ડબ્બામાં હવે પછી આવતા રંગ પૂરીએ.

રાતે વહેલાં સૂઈએ.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

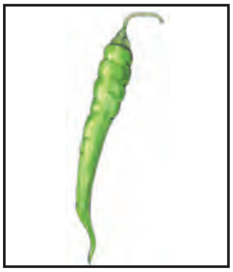

★ 'મ' અવાજવાળા શબ્દો કહો. 'મ' ને ◯ કરો.

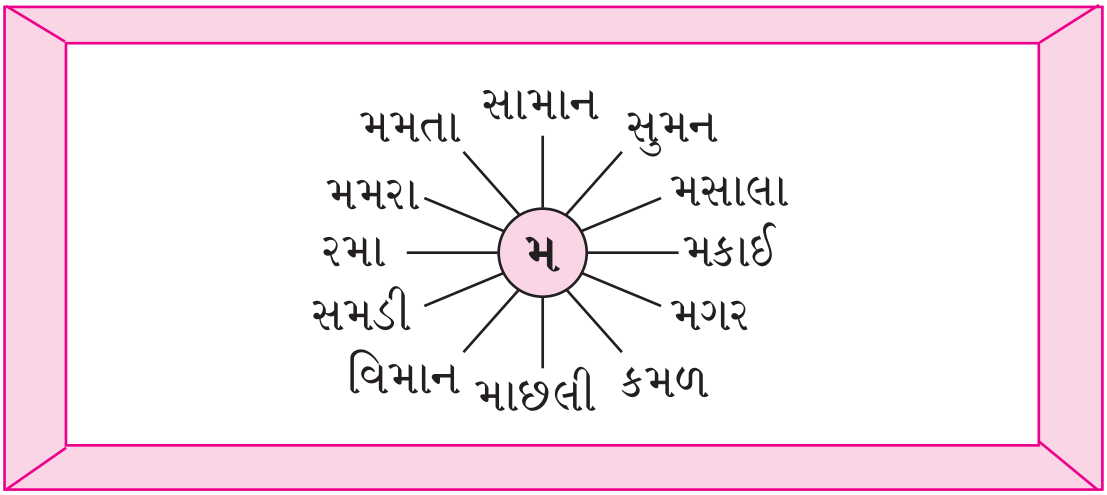

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

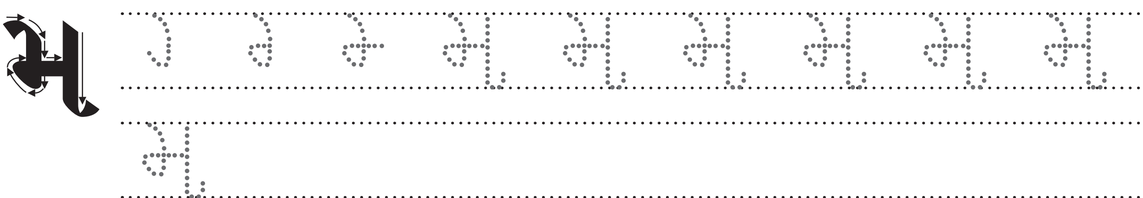

★ સાંકળ પૂરી કરીએ.

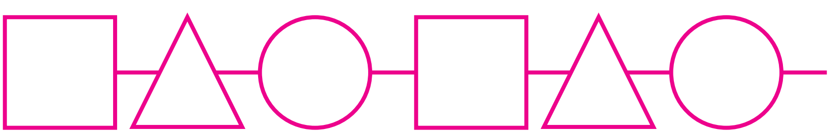

મમ્મીને મદદ કરીએ.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

★ 'સ' અવાજવાળા શબ્દો કહો. 'સ' ને ◯ કરો. ખાલી ચોકઠામાં 'સ' પરના બીજા શબ્દો લખો.

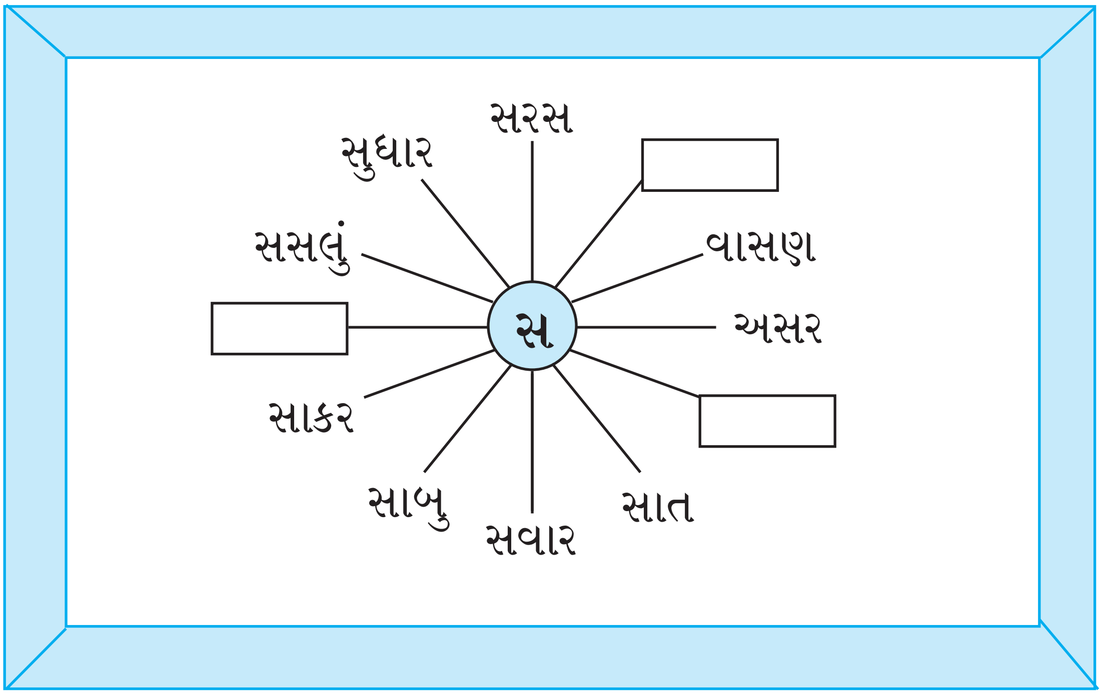

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

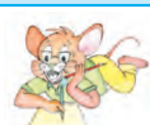

સ

સવારે વહેલા ઊઠીએ.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

★ 'લ' અવાજવાળા શબ્દો કહો. 'લ' ને ◯ કરો. ખાલી ચોકઠામાં 'લ' પરના બીજા શબ્દો લખો.

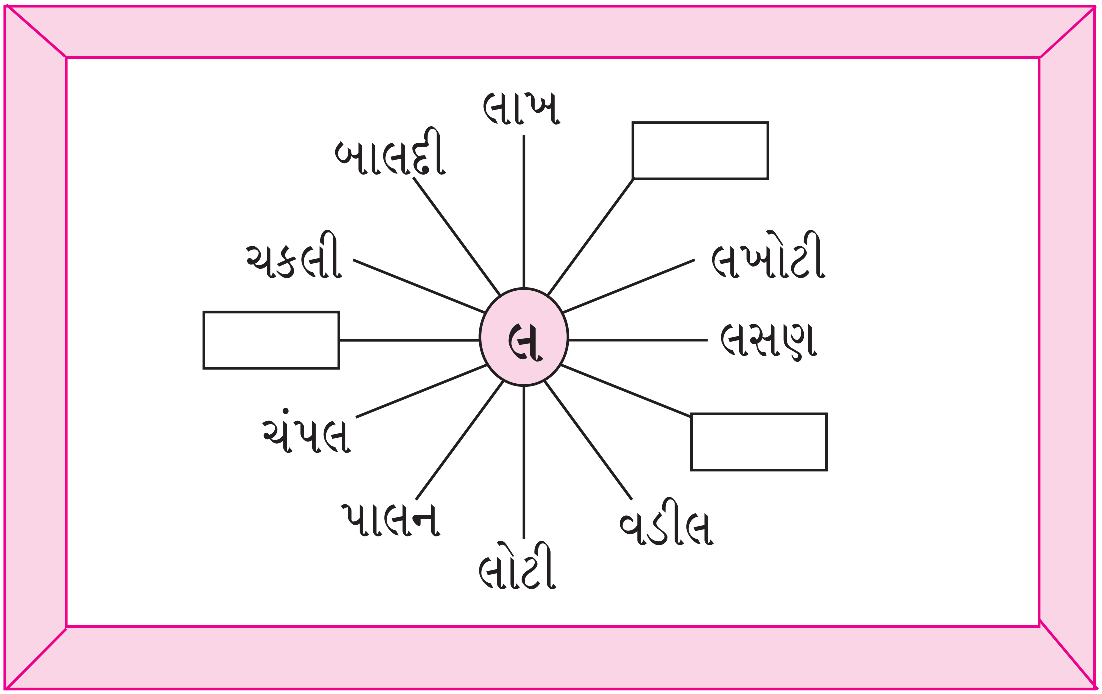

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

લ

લાલચી ન બનીએ.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

★ 'આ' અવાજવાળા શબ્દો કહો, 'આ' ને ◯ કરો. ખાલી ચોકઠામાં 'આ' પરના બીજા શબ્દો લખો.

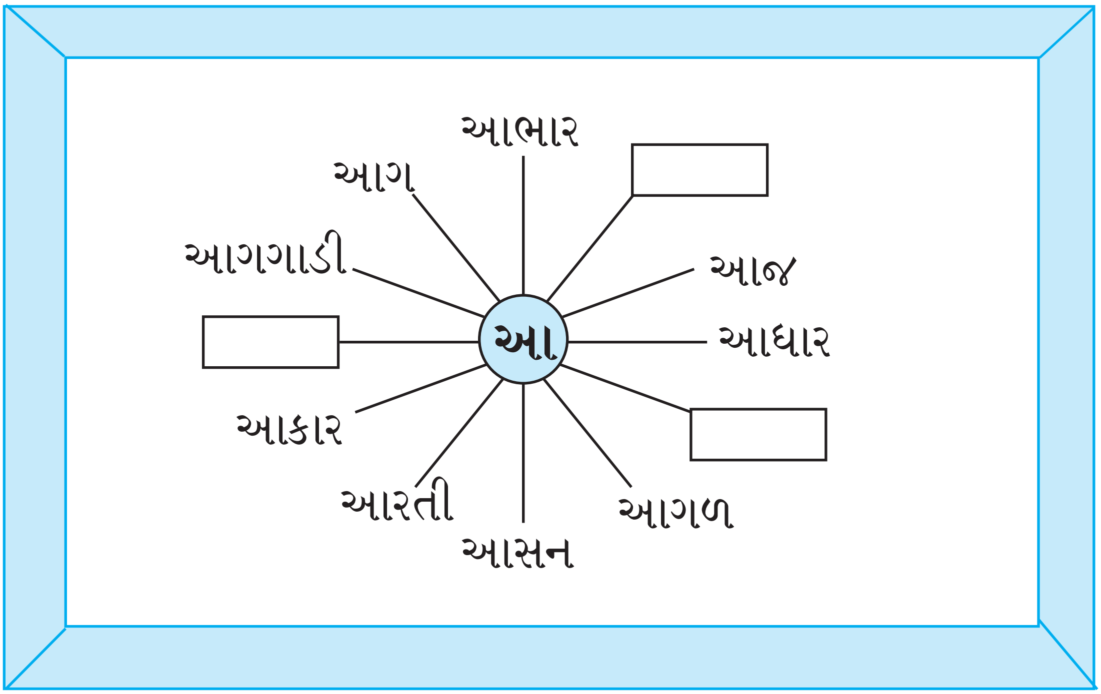

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

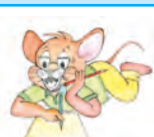

આ

આળસ ન કરીએ.

★ **વાંચીએ.**

ર	ા	સ	ા	મ	ા	લ	ા

ર ા	સ ા	મ ા	લ ા
ર ા	સ ા	મ ા	લ ા
રા	સા	મા	લા
રામ	સાર	માલ	લાલ

★ **વાંચીએ અને લખીએ.**

માલા	....	રમા	....
રાસ	....	માસા	....
મામા	....	સારા	....
દાદા	....	કાકા	....

★ **વાંચીએ.**

રમ.

રામ રમ.

રામ સરસ રમત રમ.

રમા સરસ રમ.

★ **અક્ષર અને ચિત્રની જોડી બનાવીએ.**

લ

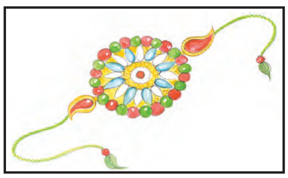

ર

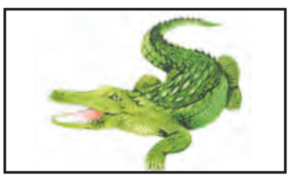

મ

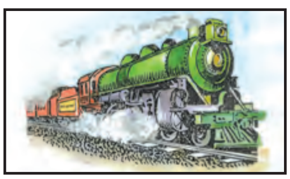

આ

જાત મહેનત ઝિંદાબાદ.

21HNEF

★ નીચેના ચિત્રોને પ્રસંગ અનુરૂપ યોગ્ય ક્રમ આપીએ.

મેં મિત્રોને ઘરે ઉજાણી માટે બોલાવ્યા.

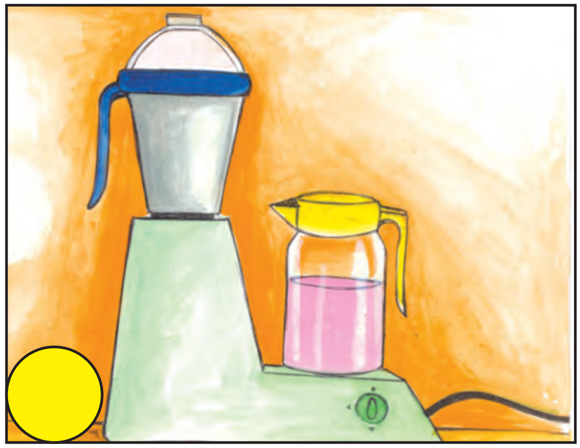

મારા પપ્પાએ મિલ્કશેક બનાવ્યો.

અમને ઉજાણી કરવાની મજા પડી.

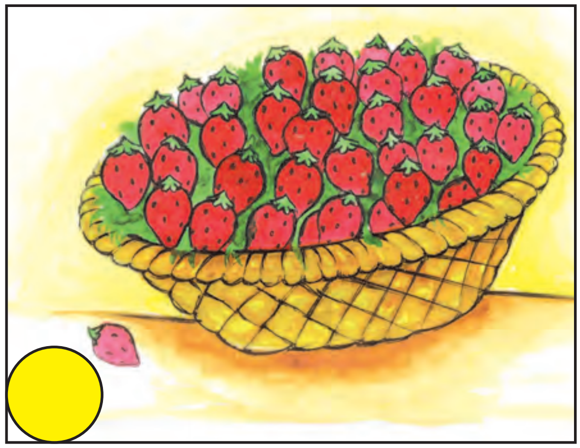

બજારમાંથી કાકા સ્ટ્રોબેરી લાવ્યા.

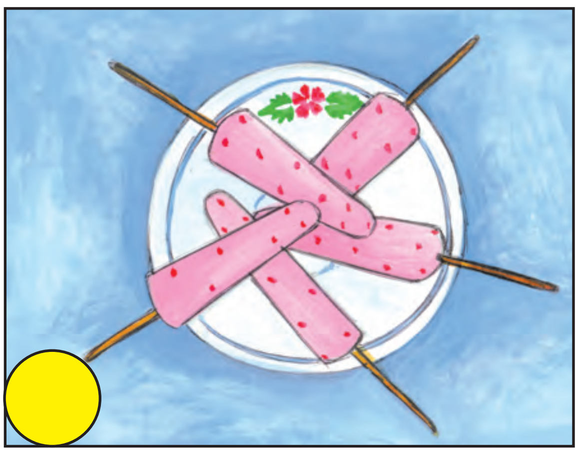

વધેલી સ્ટ્રોબેરીથી આઈસક્રીમ બનાવ્યો.

મિત્રો આવી ગયા.

ફળ ખાઈએ, તંદુરસ્ત રહીએ.

સારી ટેવો

રમત ગમત એવી રમીએ કે,
શરીરને કસરત મળે.
નાનું મોટું ઘરકામ કરીએ કે,
મનને તંદુરસ્તી મળે.
ટીવી ગેમ એવી રમીએ કે,
જ્ઞાન સાથે ગમ્મત મળે.
પૌષ્ટિક આહાર એવો લઈએ કે,
પોષક તત્ત્વો પૂરાં મળે.
શેરી-રસ્તા સાફ રાખીએ કે,
સ્વચ્છતાનો સંદેશ મળે.
યોગ-પ્રાણાયામની તાલીમ લઈએ કે,
માનસિક-શારીરિક શાંતિ મળે.

– મણિલાલ શ્રીમાળી

સારી ટેવો કેળવીએ.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

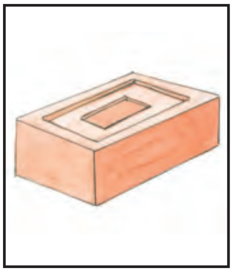

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ઈ

★ 'ઈ' અક્ષર ધરાવતા શબ્દને ◯ કરો.

સાલ
ભલાઈ ઠંડાઈ
મલમ માસા માલ
મલાઈ
લાલ ઈશાન ઈદ
મકાઈ
ઈમાન

★ વાંચીએ અને લખીએ.

સીમ	માસી	લાલી	લીલા ....
રીસ	સારી	લીસી	મામી ....
સીમા	રીમા	મીલી	આરસી ....

ઈમાનદાર બનીએ.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

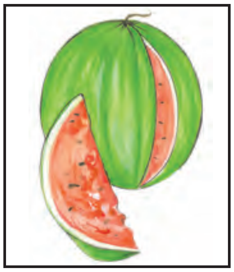

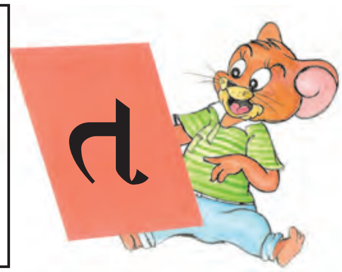

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ત

★ ખાલી જગ્યામાં ' ા ' મૂકી બનતો શબ્દ વાંચીએ.

ત_લ　　મ_ત　　લત_　　સ_ત　　ર_ત

★ વાંચીએ અને લખીએ.

તીર	તાલી	સાત
તારા	તર	તલ
રાતી	તાત	મીત
માતા	મીતા	સતી
રમત	આરતી	તમામ
સમતલ	મસલત	સીતારામ

તોછડાઈ ન કરીએ.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ચ

★ વાંચીએ અને લખીએ.

ચા	ચર	ચાલ
ચાર	ચલ	ચીર
ચીસ	લીચી	સાચી
ચરમ	માચીસ	ચમચી
આચાર	ચમચમ	રસમ
આરામ	મસાલા	રમીલા

ચકલીને ચણ આપીએ.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

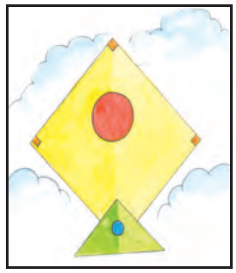
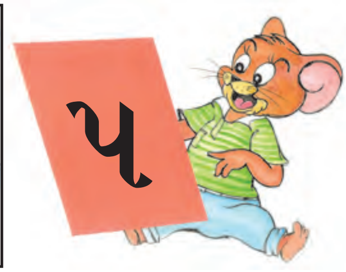

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

પ

★ વાંચીએ અને લખીએ.

પલ	તપ	રીત
પાસ	આપ	પામર
માપ	તાપ	સાપ
ચાપ	પીચ	પીપ
લપ	પરી	લાપસી
પીચ	પારસ	પરમ

પ્રાણીમાત્ર પર દયા રાખીએ.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

★ 'શ' અવાજ ધરાવતાં શબ્દ શોધીને લખીએ.

શીશ શાલ મામી આશા
તારા શીલા માસી
ઈશા શીત
સાપ

....
....
....
....
....
....

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

શ

★ વાંચીએ.

ઈલા ચા આપ.
તારા ચમચી આપ.
શમા પતાસા આપ.

★ આપેલી આકૃતિમાંથી શબ્દો શોધો.

શ	લા	પ	સી
ર	રા	તા	ર
ત	મા	સા	આ

શિસ્ત પાળીએ.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ટ

ટ ટ ટ ટ ટ ટ ટ ટ ટ

ટ

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

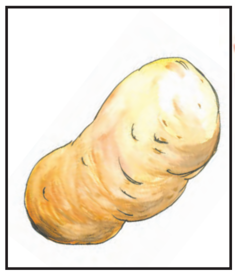

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

બ

બ બ બ બ બ બ બ બ

બ

★ વાંચીએ અને લખીએ.

પાટા	પારસ	ટપાલ
રીટા	માટલી	પાટલી
બારી	રબર	સાબર

બોલે તેના બોર વેચાય.

ચિત્રવર્ણન

ચિત્રવર્ણન

★ આપેલ ચિત્રનું નિરીક્ષણ કરી નીચેના પ્રશ્નોના મૌખિક જવાબ પૂછવા.

૧) આપેલું ચિત્ર __________ નું છે.

૨) __________ બાળકો લસરપટ્ટી પર રમે છે.

૩) બગીચામાં __________ હીંચકાં છે.

૪) ફુવારો __________ આકારનો છે.

૫) બગીચામાં બાળકો ______ , ______ જેવી રમતો રમે છે.

૬) બગીચામાં __________ કચરાટોપલી છે.

૭) બગીચામાં ______ , ______ આકારના વેલા છે.

ફૂલ-છોડ ના તોડીએ.

21RJG3

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

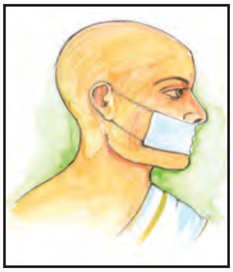

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ય

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

થ

★ વાંચીએ અને લખીએ.

ટાયર	મલય	સમય
રથ	સાથ	પથ
શરબત	તરત	ચયન

થાળીમાં એઠું ન મૂકો.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

૧

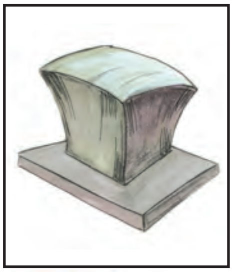

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

એ

★ આપેલા ચોરસમાં માત્રા ' ે ' મૂકી બનતાં શબ્દો વાંચીએ અને લખીએ.

□બ	□તલ	સામ□	બ□ટટાં
□લ	□રસા	પા□સ	ટ□મટાં
□મ	□થલી	આપ□	ત□પલી

★ વાંચીએ.

બચત શેરી થેપલા

ટેબલ થેલી પલાશ

લીચી પાયલ આરામ

★ વાંચીએ.

રેશમા ચટાઈ આપ.

આરતી ચટાઈ પાથર.

ચામી ચટાઈ પર બેસ.

એકતાનું બળ મહાન.

હસતા રમતાં...

અમે હસતાં રમતાં,
બાળ મજાનાં અમે હસતાં રમતાં...
મમ્મી પપ્પાના વહાલા, અમે અંધારે અજવાળા;
જાણે ઊતરી આવતા, ધરતી પર અમે તારા.
પરીઓની વાતે વાતે અને બાળગીતોના તાલે,
અમે હસતાં રમતાં...

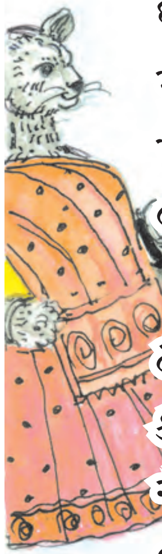

ધાક અમારી નાની લાગે છે સૌને પ્યારી,
મનના મેઘધનુષથી અમે રંગી દુનિયા સારી.
પળમાં રડતાં અમે પળમાં હસતાં,
બાળ મજાનાં અમે હસતાં રમતાં.
અમે હસતાં રમતાં...
ટીવી અમને બહુ ગમે પણ એમાં શું અમે કરીએ ?
કાર્ટૂન પડતું મૂકી લેસન પણ અમે કરીએ.
એક બિલાડી પાળી, પહેરાવી એને સાડી;
ભોલુંને દઈ તાળી, અમે રમતાં છુકછુક ગાડી.
ફેરફુદરડી ફરફર ફરતાં
હસતાં રમતાં બાળ મજાનાં... (૨)

હસે તેનું ઘર વસે.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

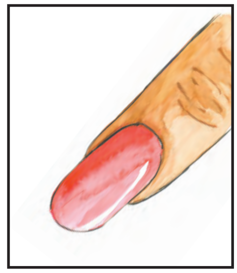 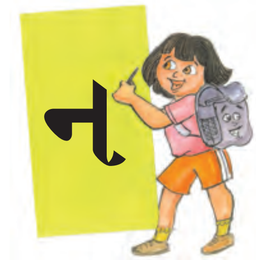

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ન ન ન ન ન ન ન ન

ન

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ગ ગ ગ ગ ગ ગ ગ ગ ગ

ગ

★ નગારામાં આપેલા શબ્દ વાંચીએ અને લખીએ.

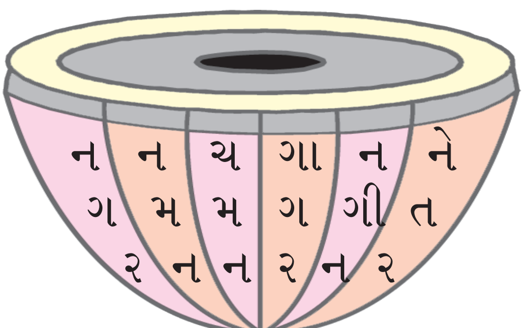

નમ્ર બનીએ.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

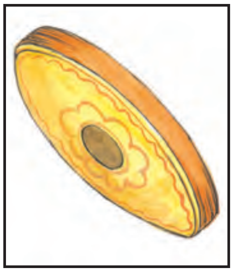

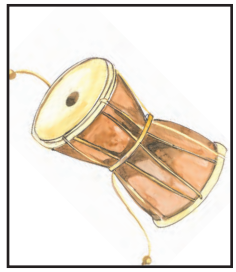

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ડ

ડ ડ ડ ડ ડ ડ ડ ડ ડ ડ ડ

ડ

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

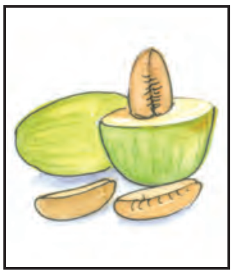
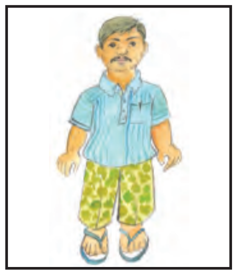

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ઠ

ઠ ઠ ઠ ઠ ઠ ઠ ઠ ઠ ઠ ઠ ઠ

ઠ

★ વાંચીએ અને લખીએ.

પીપ	બેટ	સાડી
માડી	ઠગ	મઠ
પાઠ	સાઠ	આઠ

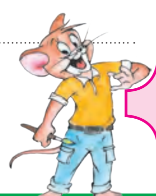

ડરપોક ન બનીએ.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

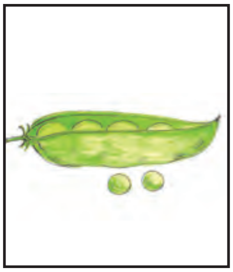

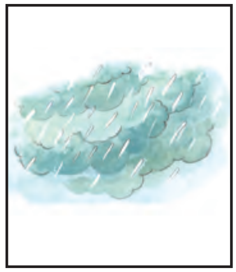

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

વ

વ વ વ વ વ વ વ વ

વ

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

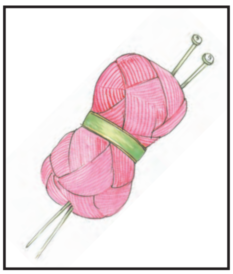
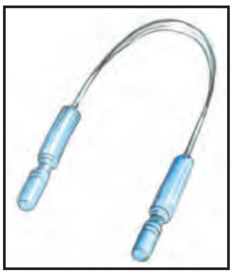

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ઊ

ઉ ઊ ઊ ઊ ઊ ઊ ઊ

ઊ

★ વાંચીએ અને લખીએ.

વાત	દવા	વેતન
ઊડ	ઊઠ	ઊગમ

વડીલોને માન આપીએ.

★ **વાંચીએ.**

સરલા આમ આવ.
ગીતાને ઊઠાડ.
ગીતા ચા બનાવ.
પૂરવ ચા પી.
રીટાને ચા પીવડાવ.

આ અમારા માલા માસી.
આ અમારા લતા મામી.
માસી સરસ લાપસી બનાવે.
લતા મામી ઊન લાવે.
મામી સરસ આસન બનાવે.

★ **બે ચિત્રો વચ્ચેનો તફાવત શોધો.**

221FHQ

બધા માટે મિત્રભાવ રાખીએ.

દિવાળી

દિવાળી રે દિવાળી
શું શું લાવી દિવાળી ?
ઝગમગતા દીવાઓ લાવી
સૂરજનું અજવાળું લાવી.
ફટાકડાની મજા લાવી.
આસોપાલવના તોરણ લાવી.
ભાતીગળ રંગોળી લાવી
રસઝરતી મીઠાઈ લાવી.
નવા નવેલા કપડાં લાવી
ઉમંગનો અવસર લઇ આવી.
સહુને સાથે લેતી આવી
ખજાનો ખુશીઓનો લાવી.

ઉત્સવોમાં સહભાગી બનીએ.

★ મને મારી મમ્મી સુધી પહોંચવામાં મદદ કરો.

★ શબ્દ સાંકળ બનાવીએ.

કાતર → રમત → તબલા → લાલ → લખોટી → ______

★ ચિત્ર શબ્દ કોયડા ઉકેલીએ.

ગા		

સ		

ક		

માનવતા એ જ ખરો ધર્મ.

ચાલો, બોલીએ

અમનના વર્ગમાં આજે શિક્ષકે ચાર-ચાર બાળકોનાં જૂથ બનાવી મકાઈની ભેળ તૈયાર કરી. તે બધાને ખાવા આપી. મકાઈની ભેળ બનાવવા શું શું જોઈએ ? તે કઈ રીતે તૈયાર કરી શકાય ? તેના વિશે વાતચીત કરી. બાળકોએ મકાઈની ભેળની રીત શિક્ષકને કહી. શિક્ષકે તે બૉર્ડ પર લખી.

★ **મકાઈની ભેળ**

વસ્તુ : મકાઈના બાફેલા દાણા, બાફેલી શીંગ, ટમેટાં, કાકડી, લીંબુ, સેવ, કોથમીર, મીઠું.

રીત : એક તપેલીમાં એક વાટકી મકાઈના બાફેલા દાણા નાખો. તેમાં અર્ધી વાટકી બાફેલી શીંગ ઉમેરો. ટમેટાં, કાકડીના નાના ટુકડા નાખો. સ્વાદ પ્રમાણે મીઠું અને લીંબુ નાખી ભેળને ચમચાથી હલાવો. ઉપર સેવ અને કોથમીર ભભરાવો. મકાઈની ભેળ તૈયાર.

પૌષ્ટિક આહાર ખાઈએ.

ઉખાણાં

માથે પહેરે લીલી ટોપી,
નીચે ગોળ કે લાંબા,
કાયમ શોભે શાકભાજીમાં,
જોડે રાખો ખાવામાં.

ગોળ હું, લાલ હું,
છોકરાને ભાવું હું બહુ.
મારી અંદર નાના બીજ,
મને ખાય સૌ, ન રાખે ખીજ.

જમીનની અંદર થાઉં છું,
શાકભાજી કહેવાઉં છું.
શાકભાજી સૌમાં હું ભળું,
રસોડામાં કાયમ મળું.

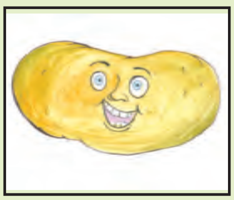

લાંબું લાંબું લીલું છું,
લાલ લાલ દીઠું છું.
લીલું હોઉં કે લાલ હોઉં,
છતાં કાયમ તીખું કહેવાઉં.

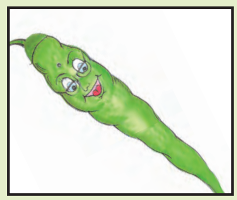

છાલ ઉતારી ખાવા મળે,
મને ખાવામાં મજા પડે.
છાલ ઉપર જો પગ પડે,
નાનાં મોટાં લપસી પડે.

ફૂલ જેવું લાગું છું,
ફૂલ કાયમ કહેવાઉં છું.
શાકભાજીમાં મારું કામ,
કહો તમે હવે મારું નામ.

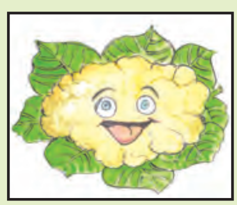

ગોખો નહીં પણ સમજો.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

★ ચિત્ર જોઈ અને નામ લખીએ.

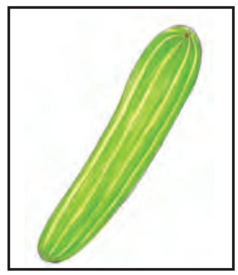

★ વાંચીએ અને લખીએ.

સૂર	નટ	ગરમ
પાપડ	આરામ	સાગર
પેપર	રેશમ	ટેબલ
તરબૂચ	પૂરી	તપેલી

કરકસર કરીએ.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ફ

ફ ફ ફ ફ ફ ફ ફ ફ ફ ફ ફ ફ

ફ

★ 'ફ' આવતો હોય તેવા શબ્દો લખીએ.

ફ

★ વાક્ય બનાવી, વાંચીએ અને લખીએ.

રમા	રસ	બનાવ.
રમા	શરબત	લાવ.
લતા	દૂધ	પી.

જેમ કે : રમા રસ બનાવ.

ફરે તે ચરે.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

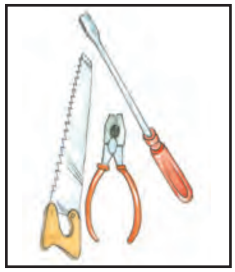
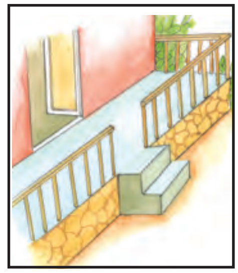

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ઓ

★ નીચે આપેલા અક્ષરની બાજુમાં [ો] મૂકી વાંચીએ.

જેમ કે : ટ ___ પી પ ___ ચી ડ ___ ક ચ ___ ક ગ ___ ટા લ ___ ટ

★ નીચે આપેલા ચોરસમાં 'ડો' મૂકી વાંચીએ.

આ [ ] વા [ ] એક [ ] વગ [ ] રગ [ ]

★ વાંચીએ અને લખીએ.

કોટ	મીઠો	ડોલ	ગોરો ....
મોર	લીલો	બોટ	શીરો ....

★ વાંચીએ.

ઓટલા ઉપર પાટલો, પાટલા ઉપર લોટો.
લોટો ગયો પડી, તોરલ ગઈ દોડી.

ઓળખાણ એ મોટી ખાણ છે.

22ABJD

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ઢ

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

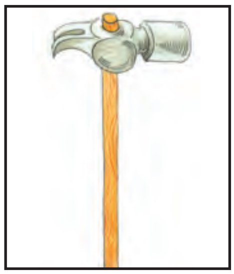

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

હ

★ વાંચીએ અને લખીએ.

ઢાલ	ઢગલો	ઢોર
ઢોલક	હેતલ	હીરો
હવા	બહાર	હાર

હળી મળીને રહીએ.

ચિત્ર વર્ણન

શાળામાં નિયમિત હાજર રહીએ.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

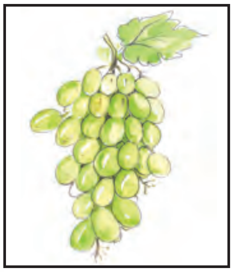

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

દ

★ વાંચીએ અને લખીએ.

દર	દાબેલી	દાન	દાદા
દસ	દાદર	દોરો	દાસ
દેશ	દીવડી	દીપ	દૂત

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

છ

છોકરો છોકરી એકસમાન.

★ ચિત્રમાં આપેલાં નામ બાજુના ફૂલમાં લખો.

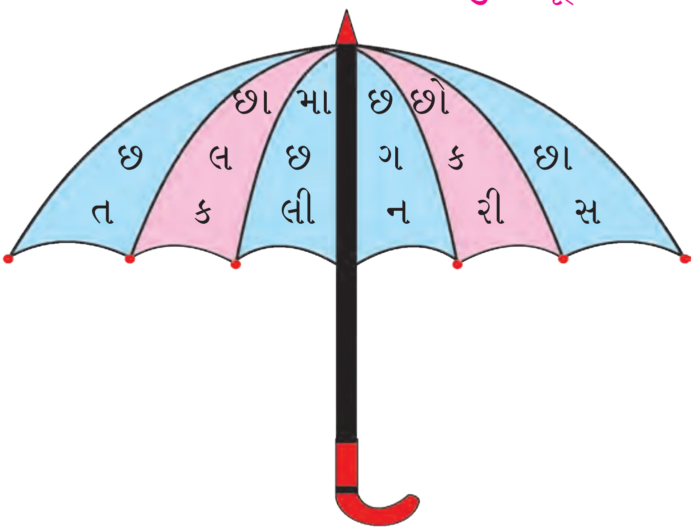

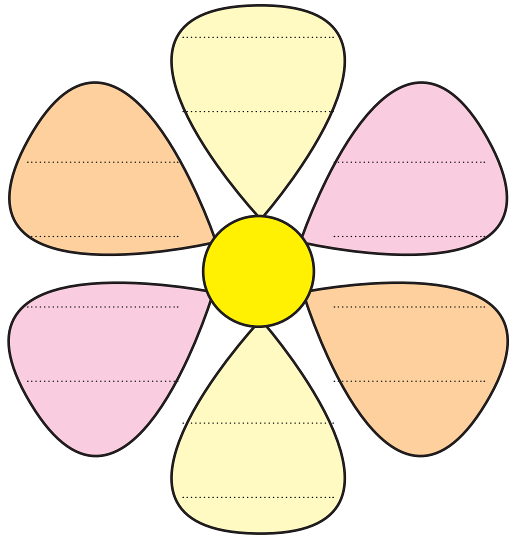

★ વાંચીએ અને લખીએ.

કાનો મોરલી વગાડે છે.

ગોપીઓ રાસ રમે છે.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

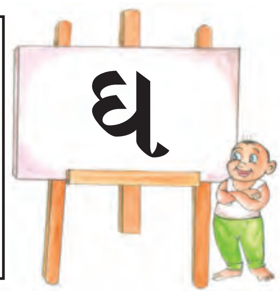

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ઘ

ઘ ઘ ઘ ઘ ઘ ઘ ઘ ઘ

ઘ

★ વાંચીએ અને લખીએ.

ઘર આઘાત ઘાયલ ઘારી

ઘરમાં સંપીને રહીએ.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ઇ

★ ‘િ’ મૂકી બનતા શબ્દો વાંચીએ અને લખીએ.

ક વ .... ર વ .... ગ ત .... ચ ત ....

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

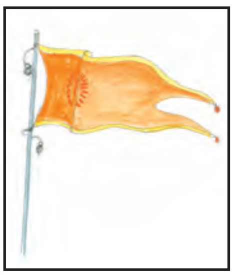
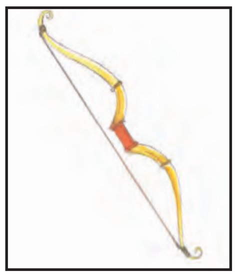

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ધ

★ વાંચીએ અને લખીએ.

આધાર .... ધારક .... ધાક .... ઉધાર ....

ધીરજનાં ફળ મીઠાં.

ટીવી અને મુન્નાભાઈ

વારે વારે મમ્મી ઝઘડે,
ટીવી જોતાં આંખો બગડે,
પપ્પાજી તો કાઢે આંખો,
ટીવીને જઈ કૂવે નાંખો !
ટીચર કે'છે : ખૂબ મજાનો,
ટીવી તો ભૈ જ્ઞાનખજાનો
ગામ-નગર ને જંગલ-દરિયા
ટીવીમાં સૌ આવી મળિયા,
દુનિયા આખી ફરતી ગોળ,
ટીવીમાં જાણું ભૂગોળ.
જ્ઞાન-વિજ્ઞાનની સીડી લઈ,
જગને જાણું ટીવી મહીં
દાદા કે'તા મુન્નાભાઈ,
ભલે જુઓને ટીવી ભાઈ !

– રમેશ ત્રિવેદી

ટીવી જોવામાં વિવેક રાખીએ.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ખ

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ઝ

★ વાંચીએ અને લખીએ.

ખીલી	ખુશી	ખટારો
ખેતર	ઝલક	ખારેક
ઝટ	ઝવેર	ઝાલર

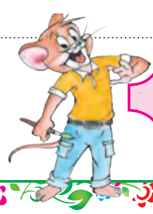

ઝાઝા હાથ રળિયામણા.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

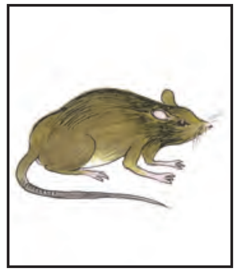

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ઉ

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ણ

★ વાંચીએ અને લખીએ.

બાણ	ઉદાર	ઉકાળો
પણ	ઘણ	ઉપર
તાણ	ઉદાસ	ઉજાસ

ઉદાર બનીએ.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

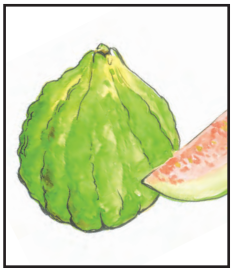

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

જ

★ વાક્યો વાંચીએ અને લખીએ.

૧. જમુના ગીત ગા.

૨. જગદીશ જલેબી બનાવ.

૩. જીગર આસન પાથર.

૪. જેસલ જમવા ચાલ.

★ ચિત્ર જોઈ સાચા શબ્દ ફરતે ગોળ કરીએ.

ઝભલું	જાડ	ઝંડો	ઝરુખો
જબલું	ઝાડ	જંડો	જરૂખો

જનસેવા એ જ પ્રભુસેવા.

સાત વાર અને શરદી

સોમવારે આઇસ્ક્રીમ ખાધો,
મંગળવારે શરદી જી.
બુધવારે ડૉક્ટર આવ્યા,
નીરજભાઈ દરદી જી.
ગુરુવારે ગોળી ખાધી,
શુક્રવારે ઇંજેક્શન જી.
શનિવારે સાજા થયા તો,
રવિવારે લેસન જી.

– રમેશ પારેખ

જોડકણું

એક, બે, ત્રણ, હોંશે હોંશે ગણ,
ચાર અને પાંચ ફરી ફરી વાંચ.
છ, સાત, આઠ, થયા એના પાઠ,
નવ અને દસ, આજે એટલું બસ.

ખેડૂત એ જગતનો તાત છે.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

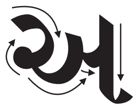

અ અ અ અ અ

ઐ ઐ ઐ ઐ ઐ

★ ચિત્રમાં આપેલા અક્ષરો પરથી બનતા શબ્દો લખો.

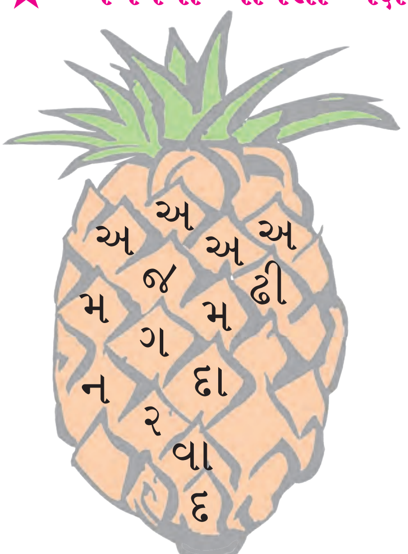

★ ચોકઠામાં બે માત્રા ૈ મૂકી બનતાં શબ્દો વાંચો અને લખો.

□પપયા .... □વશાખ .... □રવયા .... □મયા ....

અક્ષર સુંદર કરીએ.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ભ

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

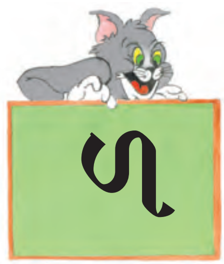

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ળ

★ વાંચીએ અને લખીએ.

ભાર	ભાત	ભલાઈ
ભજન	ભમરો	જળાશય
મૂળા	ફરાળ	જળવિહાર

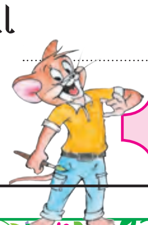

જળ શ્રી કૃષ્ણ

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

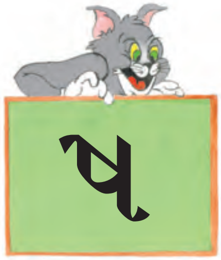

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ષ ષ ષ ષ ષ ષ ષ ષ

ષ

ક્ષ ક્ષ ક્ષ ક્ષ ક્ષ ક્ષ

ક્ષ

★ વાંચીએ અને લખીએ.

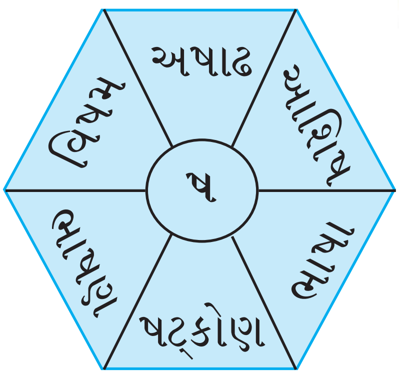

ચક્ષુ	ક્ષમા	ક્ષણ
રક્ષા	પરીક્ષા	બક્ષિસ

ક્ષમા એ વીરનું ભૂષણ છે.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ઔ

અં

★ 'ઔ' અને 'અં' વાળા શબ્દો વાંચીએ અને લખીએ.

અંક	નૌતમ	કૌરવ
અંશ	મૌલિક	સૌમિલ
નૌકા	સૌરભ	અંદર
અંગાર	અંકિત	ભૌતિક
અંત	અંગત	ગૌતમી
અંગદ	અંજના	

અંદર અંદર ન ઝઘડીએ.

22J7L1

ચાલો, વાંચીને ગાઈએ

અમારો દેશ ભારત

ભારત અમારો દેશ છે.
અમે ભારતનાં સંતાનો છીએ.
અમારો રાષ્ટ્રધ્વજ ત્રિરંગી છે.
કેસરી, સફેદ અને લીલો.
વચમાં અશોકચક્ર શોભે છે.
અમે ધ્વજવંદન કરીએ છીએ.
ભારત દેશ અમને વહાલો છે.

કોણ કેવી રીતે કરે ?

વાદળ વરસે ઝરમર.
તારા ટમકે ટમ ટમ.
ફૂલ મહેકે મઘ મઘ.
પવન ફરકે ફર ફર.
સાપ સરકે સર સર.
પંખી ઊડે ફડ ફડ.
ઘંટ વાગે ટન ટન.

ચાલે ઢીલું ઢીલું, મરઘીનું બચ્ચું પીલું

સુંવાળું છે ટબુડિયું, કૂતરીનું બચ્ચું ગલુડિયું.
હેતે દાણા ખવડાવું, બકરીનું બચ્ચું લવારું.
દોડે ઊભું આડું, ભેંસનું બચ્ચું પાડું.
ચાલે જાણે ચાંદરણું, ગાયનું બચ્ચું વાછરડું,
હોંચી હોંચી બોલતું, ગધેડીનું બચ્ચું ખોલકું.
બોલે લબલબ તોતડું, ઊંટનું બચ્ચું બોતડું.
જાણે મોટું વજનિયું, હાથીનું બચ્ચું મદનિયું.

પક્ષીઓની બોલી

કાગડો કા કા કા કરે.
ચકલી ચીં ચીં કરે.
કબૂતર ઘૂ ઘૂ ઘૂ કરે.
કાબર કલ બલ કરે.
કોયલ કુહૂ કુહૂ કરે.
મોર ટેંહુક ટેંહુક કરે.
કૂકડો કૂકડે કૂક કરે.

વંદે માતરમ્

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

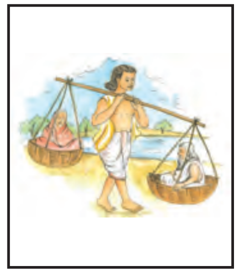

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

જ્ઞ

શ્ર

★ વાંચીએ અને લખીએ.

આજ્ઞા	જ્ઞાતિ	જ્ઞાન
યજ્ઞેશ	જ્ઞાનેશ	આશ્રમ
શ્રમ	શ્રાવક	શ્રમિક
શ્રવણ	આશ્રય	શ્રુતિ
શ્રાવણ	મિશ્રણ	નિશ્રા
પરિશ્રમ	વિશ્રામ	શ્રમદાન

પરિશ્રમ એ જ પારસમણિ.

★ આ ચિત્ર જોઈને નામ કહો અને શરૂઆતમાં આવતો સમાન અવાજ ઓળખો.

★ ઘૂંટીને ફરી લખીએ.

ત્ર

ઋ

★ 'ત્ર' અને 'ઋ' વાળા શબ્દો વાંચીએ અને લખીએ.

ઋષિ	ઋષભ	ઋચા
પત્ર	મંત્ર	છાત્ર
પાત્રતા	ત્રિશુળ	ત્રિલોક
ઋતુજા	ઋષિતા	ઋણ
ઋતુ	કાત્રજ	વાજિંત્ર
ગણતંત્ર	છત્રપતિ	ચત્રભૂજ

ઋષિ મુનિઓનો ઉપકાર ન ભૂલીએ.

★ જોડાક્ષર વાંચીએ અને લખીએ.

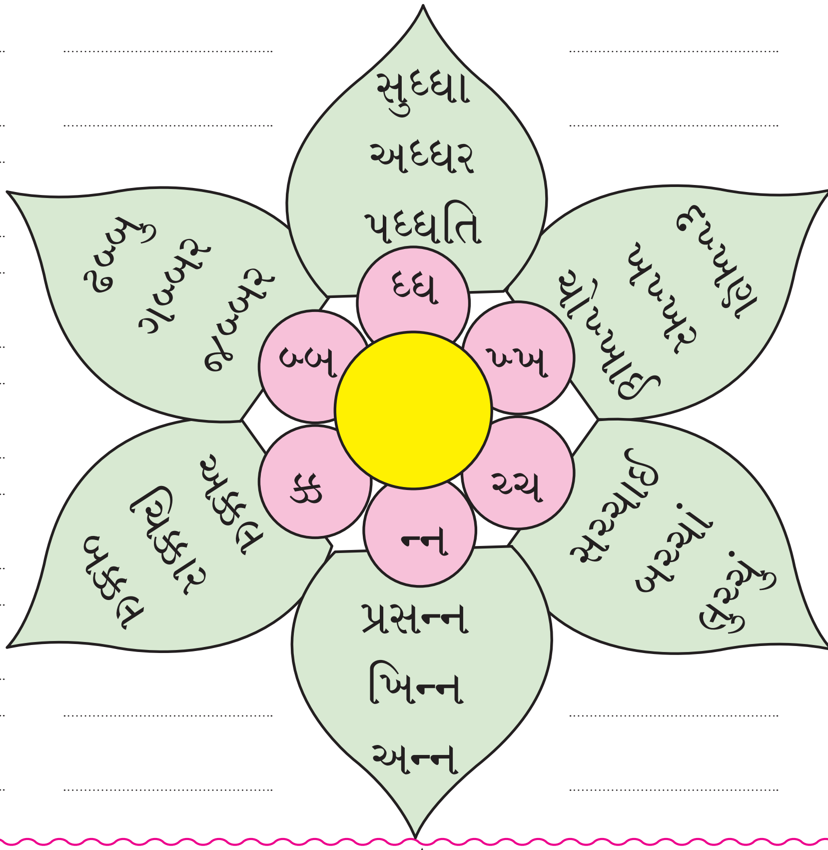

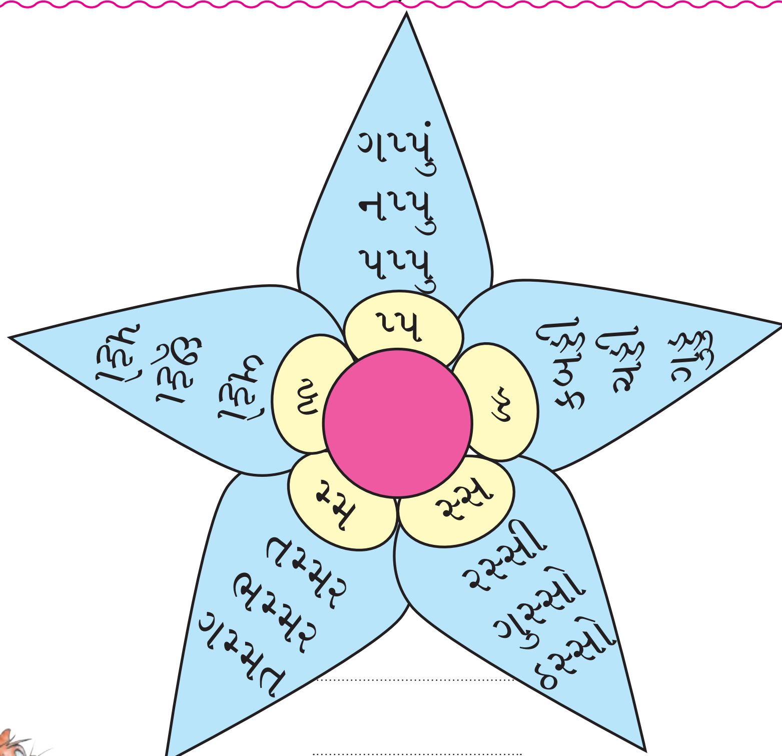

આજનું કામ આજે જ કરીએ.

★ આપેલા બંને અક્ષરને જોડી જોડાક્ષર બનાવી તેનાથી તૈયાર થતાં બે શબ્દ લખીએ.

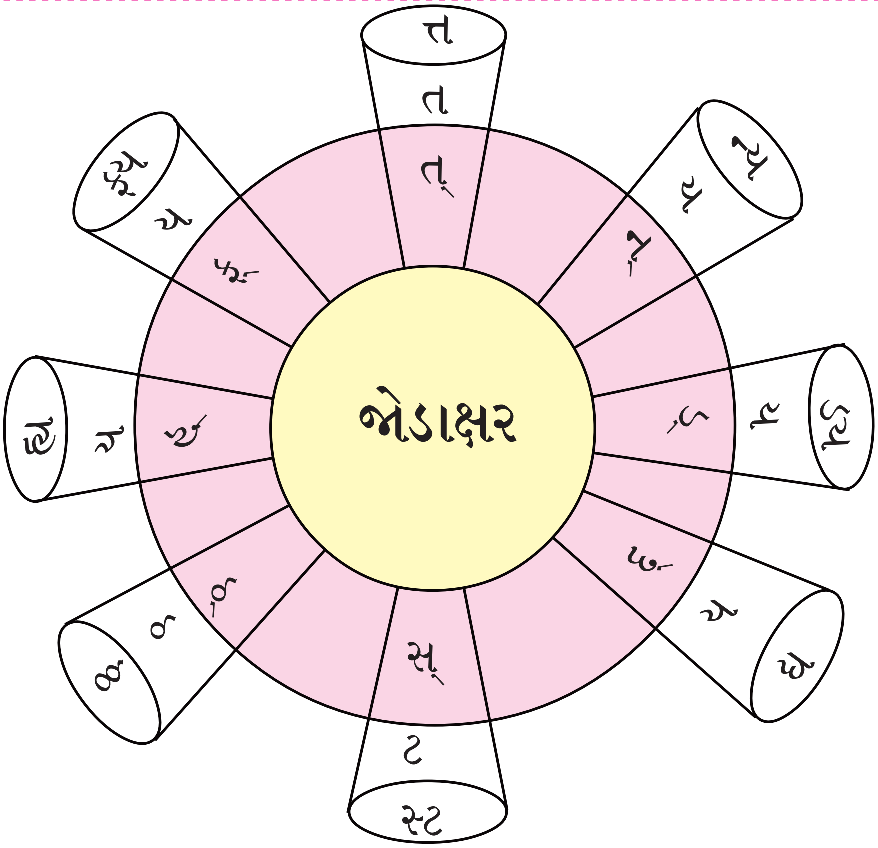

ત્ત	સ્ટ	ન્ય	ઠ્ઠ
....	....	....	....
....	....	....	....

ડ્ય	દ્ય	હ્ય	ક્ય
....	....	....	....
....	....	....	....

જાગ્યા ત્યારથી સવાર.

★ જોડાક્ષરવાળા શબ્દો વાંચીએ અને તોરણમાં યોગ્ય જગ્યાએ લખીએ.

વ્યોમ	ગમ્યો	વિદ્યા	સ્વચ્છ	ન્યાય
કન્યા	મળ્યો	રમ્યો	ગળ્યું	વ્યાસ
નાચ્યો	ખાદ્ય	કચ્છ	મચ્યો	કૂદ્યા

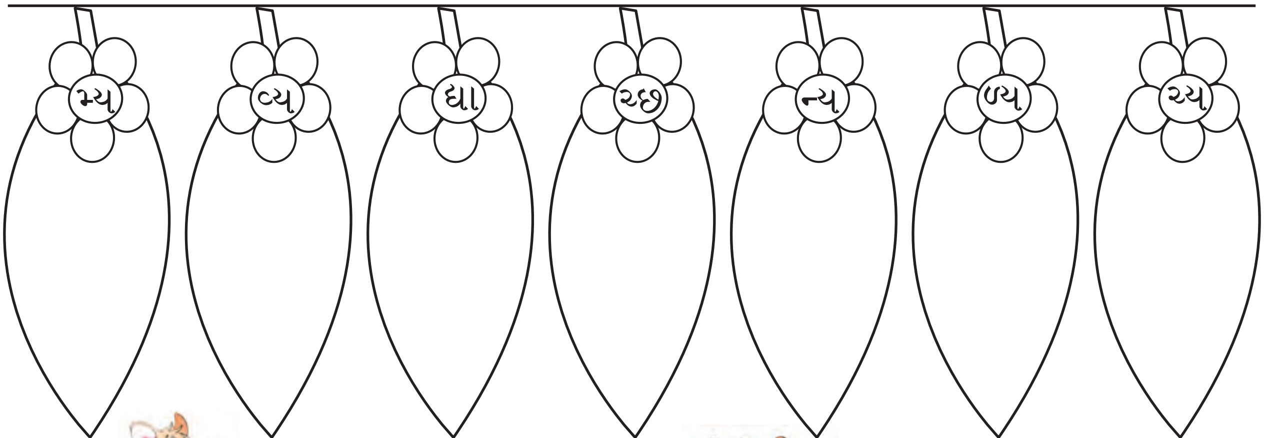

★ વાંચીએ અને લખીએ.

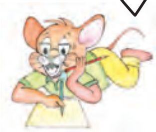

૧) હંમેશાં સ્વચ્છ રહો.

૨) ચોખ્ખાં કપડાં પહેરો.

૩) વિદ્યા વિનયથી શોભે છે.

જળ એ જ જીવન છે.

★ આપેલા શબ્દમાં છૂપાયેલો બીજો શબ્દ શોધી લખીએ.

(૧) પરાગ ....
(૨) શીતલ ....
(૩) કેતન ....
(૪) તરસ ....
(૫) પવન ....
(૬) વિશાલ ....
(૭) ફાગણ ....
(૮) કપાસ ....

★ યોગ્ય જગ્યાએ ' ા ', ' ી ' અથવા ' ે ' મૂકી શબ્દ બનાવીએ.

પ ન	ક લ	પ ટ	ત લ ....
બ ર	અ ક શ	ટ પ લ	ટ બ લ ....

★ શબ્દ બનાવી, વાંચીએ અને લખીએ.

પ		ખ
	ર	મ
શ		ત

આ		ન
	સ	
લ		ણ

પ		રી
	થા	
સુ		ર

....

વિદ્યા વિનયથી શોભે છે.

ચાલો વાંચીએ...

દફ્તરનો ખજાનો

દફ્તરમાં છે મારો ખજાનો,
જુઓ છે એ કેવો મજાનો.
રબર મારું પોચું સુંવાળું,
આકારે એ કેવું રૂપાળું.
પેન્સિલ છે લીસીને લાંબી,
લખવા બેસું વાળી પલાંઠી.
જાતજાતના ચિત્રો રંગીન,
જોઈને મન થાય તલ્લીન.

પુસ્તક મારું મિત્ર

પુસ્તક મારું મિત્ર
પુસ્તકમાં સુંદર ચિત્ર
પુસ્તકમાં શબ્દોની રમત
વાંચવાની જામી ગમ્મત
પુસ્તકમાં વાર્તા ગીતો
કવિતાનો રસ હું પીતો
પુસ્તક વાંચીને થાઉં હું ખુશ
સાથે મારી મમ્મી પણ ખુશ.

સુભાષિતો

રાતે વહેલા જે સૂઈ
વહેલા ઊઠે વીર,
બળ, બુદ્ધિ, ધન બહુ વધે,
સુખમાં રહે શરીર.

જૂઠું કદી ન બોલવું,
તજીએ આળસ અંગ,
હળી મળીને ચાલવું,
રાખો રૂડો સંગ.

બિલાડી

એક બિલાડી જાડી,
તેણે પહેરી સાડી,
સાડી પહેરી ફરવા ગઈ,
તળાવમાં તે તરવા ગઈ.
તળાવમાં તો મગર,
બિલ્લીને આવ્યા ચક્કર.
સાડીનો છેડો છૂટી ગયો,
મગરના મોંમાં આવી ગયો.
મગર બિલાડીને ખાઈ ગયો.

પુસ્તકો આપણા શ્રેષ્ઠ મિત્રો છે.

રંગબેરંગી રમકડાં

રંગબેરંગી રમકડાંની ગાડીવાળો આવ્યો
રંગબેરંગી રમકડાંનું ટોળું એ તો લાવ્યો.
લીલો પોપટ, ધોળો બગલો, સાથે હાથી લાવ્યો.
લાલ સાડી, ભૂરા કોટવાળા ઢીંગલા ઢીંગલી લાવ્યો.
લાલ, પીળી મોટર ગાડી, વિમાન રૂપેરી લાવ્યો
જુઓ રંગબેરંગી ડબ્બા જોડી રેલગાડી લાવ્યો.
એટલામાં તો દડો બોલ્યો, મને તો કોઈ લઇ લ્યો.
જુઓ બાળકો હું તો મેઘધનુષના રંગ લાવ્યો.
સાત રંગનો હું છું દડો, રંગનાં નામ બોલો.
જાંબલી, નીલો, વાદળી, લીલો, પીળો, નારંગીને રાતો
રંગબેરંગી રમકડાંથી રમી હું તો ખૂબ હરખાતો.

★ કોષ્ટકમાંથી શબ્દ શોધીને લખીએ.

થા	ળી	ચ	ત	વા
ત	ડી	મ	પે	ટ
વો	શ	ચી	લી	કી
સા	ણ	સી	ટો	લો

લાલ, પીળો ને વાદળી મૂળ રંગ કહેવાય.
બાકીના બધા રંગો તો મેળવણીથી થાય.

ચિત્રવાર્તા

અરે ! ટપુ મારી લાકડી લાવતો !
ટપુ સંભળાય છે ? મારી લાકડી આપ તો ?
રસોડામાંથી મમ્મી દોડીને આવે છે. ટપુના હાથમાંથી મોબાઈલ લઈ લે છે.
ટપુ, દાદા ક્યારના તારી પાસે લાકડી માગે છે.
લ્યો, આ લાકડી, મસ્ત ગેમ રમતો હતો. બધું ડિલીટ થઇ ગયું.
ચાલ, ટપુ જલ્દી ઘરકામ કરી લે. કાલે સવારે શાળામાં જવાનું છે.

કોઈપણ વસ્તુની અતિ કરવી નહિ.

વાહનો

ગતિશીલ બનીએ.

આપણા સહાયકો

મદદ કરનારની અદબ જાળવો.

આપણા સહાયકો

★ નીચેના કામ માટે કોની પાસે જશો તે લખો.

(૧) શોભાને ચણિયા ચોળી સીવડાવવા છે. – ....

(૨) અગાસીમાં છોડ વાવવા માટીનું કૂંડું જોઈશે. – ....

(૩) ફૂલોની રંગોળી બનાવવા ફૂલ જોઈશે. – ....

(૪) શાળામાં લાકડાની બેન્ચ બનાવવી છે. – ....

(૫) ગીતાને મોજડી બનાવડાવવી છે. – ....

(૬) ખેતી વિશે જાણવું છે. – ....

★ વાહનના નામ લખીએ.

રસ્તા પર ચાલનારા	પાણીમાં ચાલનારા	હવામાં ઉડનારા	પાટા પર ચાલનારા

232YPB

એકબીજાને મદદ કરીએ.

બોખ્ખો મગર

એક બિલાડી જાડી પાડી; એ તો પહેરે જીન્સ,
એના બે નાનકડાં બચ્ચાં, બ્લેક એન્ડ વ્હાઈટ ટ્વિન્સ.

રોજ સવારે તળાવકાંઠે, બધાં ફરવાં જાય,
લુચ્ચા મગરભાઈના મોમાં પાણી આવી જાય.

મીઠું મીઠું સ્માઇલ આપી એ સૌને લલચાવે,
બચ્ચાંને પણ ખબર હતી કે બિલ્લી એને ભાવે.

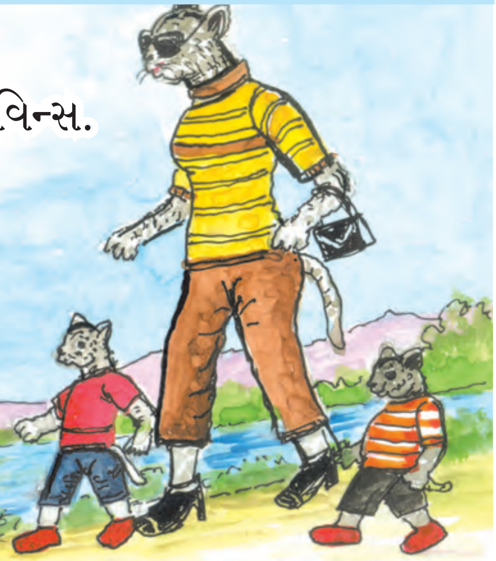

મોર્ડન બિલ્લી જોઈ મગરનું ચિત્ત ચડે ચકરાવે,
આ તો કેવી બિલ્લી જેને ચક્કર પણ ના આવે !

એક દિવસ તો બિલ્લીબાઈએ મનમાં વાળી ગાંઠ,
કદિ ભૂલે નહીં એવો શીખવું મગરભાઈને પાઠ.

કપડાની એક જાડી બિલ્લી, બિલ્લીબાઈ લઈ આવ્યા,
સરસ મજાની સાડી, ઉપર ગોગલ્સ પણ પહેરાવ્યા.

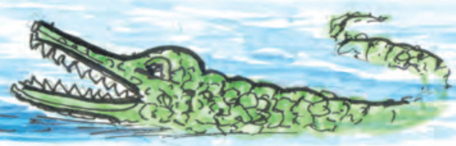

તળાવ પાળે લઈ જઈ એને તરતી મૂકી દીધી,
ઝપટ લગાવી મગરભાઈએ બિલ્લી ઝડપી લીધી.

કપડાની બિલ્લીમાં પથ્થર સંતાડ્યા'તા સાત,
તડ તડ તડ તડ તડાક્ તૂટ્યાં મગરભાઈના દાંત.

બિલ્લીબેન ને મગરભાઈનો હિસાબ થઈ ગ્યો ચોખ્ખો,
તળાવમાં તો બધા જ ખીજવે આવ્યો મગર બોખ્ખો.

– કૃષ્ણ દવે

સ્વર										
	અ	આ	ઇ	ઈ	ઉ	ઊ	ઋ	એ	ઐ	
	ઓ	ઔ	અં	અઃ						
વ્યંજન	ક	ખ	ગ	ઘ	ઙ	ચ	છ	જ	ઝ	ઞ
	ટ	ઠ	ડ	ઢ	ણ	ત	થ	દ	ધ	ન
	પ	ફ	બ	ભ	મ	ય	ર	લ	વ	
		શ	ષ	સ	હ	ળ	ક્ષ	જ્ઞ		

બારાખડી

બારાખડી ! બારાખડી ! કોણે ઘડી? કોણે ઘડી?
કક્કા સાથે યાદ રાખો, બોલતાં લખતાં જાય આવડી.
'મર ખવ છ પપડ', ખબર કશી ના એમાં પડી.
બારાખડી શીખી બોલો, 'મારે ખાવી છે પાપડી'.
અ પછી આ, ઇ પછી ઈ, ઉ પછી ઊ, એ પછી ઐ,
ઓ પછી ઔ, અં ને અઃ, બારાખડી પૂરી થઈ ગૈ.
એવી રીતે ક થી બને ક કા કિ કી કુ કૂ કે કૈ,
ખ થી બને ખ ખા ખિ ખી, ડ થી બને ડ ડા ડિ ડી ...

અ	આ	ઇ	ઈ	ઉ	ઊ	એ	ઐ	ઓ	ઔ	અં	અઃ
ક	કા	કિ	કી	કુ	કૂ	કે	કૈ	કો	કૌ	કં	કઃ
ખ	ખા	ખિ	ખી	ખુ	ખૂ	ખે	ખૈ	ખો	ખૌ	ખં	ખઃ
ગ	ગા	ગિ	ગી	ગુ	ગૂ	ગે	ગૈ	ગો	ગૌ	ગં	ગઃ
ઘ	ઘા	ઘિ	ઘી	ઘુ	ઘૂ	ઘે	ઘૈ	ઘો	ઘૌ	ઘં	ઘઃ
ચ	ચા	ચિ	ચી	ચુ	ચૂ	ચે	ચૈ	ચો	ચૌ	ચં	ચઃ
છ	છા	છિ	છી	છુ	છૂ	છે	છૈ	છો	છૌ	છં	છઃ
જ	જા	જિ	જી	જુ	જૂ	જે	જૈ	જો	જૌ	જં	જઃ
ઝ	ઝા	ઝિ	ઝી	ઝુ	ઝૂ	ઝે	ઝૈ	ઝો	ઝૌ	ઝં	ઝઃ
ટ	ટા	ટિ	ટી	ટુ	ટૂ	ટે	ટૈ	ટો	ટૌ	ટં	ટઃ
ઠ	ઠા	ઠિ	ઠી	ઠુ	ઠૂ	ઠે	ઠૈ	ઠો	ઠૌ	ઠં	ઠઃ

ડ	ડા	ડિ	ડી	ડુ	ડૂ	ડે	ડૈ	ડો	ડૌ	ડં	ડઃ
ઢ	ઢા	ઢિ	ઢી	ઢુ	ઢૂ	ઢે	ઢૈ	ઢો	ઢૌ	ઢં	ઢઃ
ણ	ણા	ણિ	ણી	ણુ	ણૂ	ણે	ણૈ	ણો	ણૌ	ણં	ણઃ
ત	તા	તિ	તી	તુ	તૂ	તે	તૈ	તો	તૌ	તં	તઃ
થ	થા	થિ	થી					થો			
દ	દા			દુ		દે					
ધ			ધી						ધૌ		
ન		નિ					નૈ			નં	
પ				પુ		પે				પં	પઃ
ફ			ફી				ફૈ		ફૌ		ફઃ
બ	બા									બં	
ભ	ભા										
મ	મા			મુ				મો			
ય			યી		યૂ				યૌ		
ર		રિ									રઃ
લ					લૂ	લે					
વ	વા				વૂ		વૈ				વઃ
શ				શુ		શે				શં	શઃ
ષ			ષી		ષૂ				ષૌ		ષઃ
સ	સા									સં	
હ	હા										
ળ	ળા			ળુ				ળો			
ક્ષ			ક્ષી		ક્ષૂ				ક્ષૌ		
જ્ઞ		જ્ઞિ									જ્ઞઃ

इयत्ता १ ली ते ८ वी साठीची पाठ्यपुस्तक मंडळाची वैशिष्ट्यपूर्ण पुस्तके

- मुलांसाठीच्या संस्कार कथा
- बालगीते
- उपयुक्त असा मराठी भाषा शब्दार्थ संग्रह
- सर्वांच्या संग्रही असावी अशी पुस्तके
- स्फूर्तीगीत
- गीतमंजुषा
- निवडक कवी, लेखक यांच्या कथांनी युक्त पुस्तक

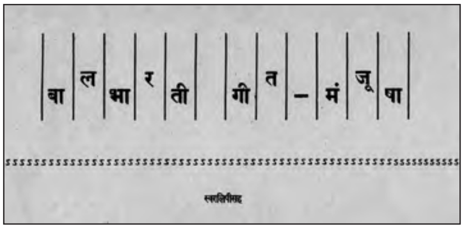

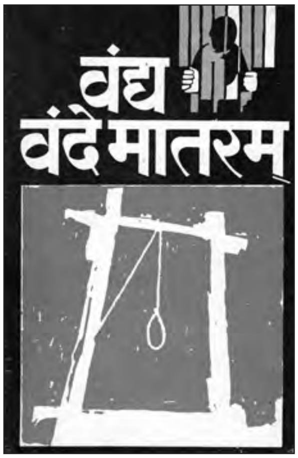

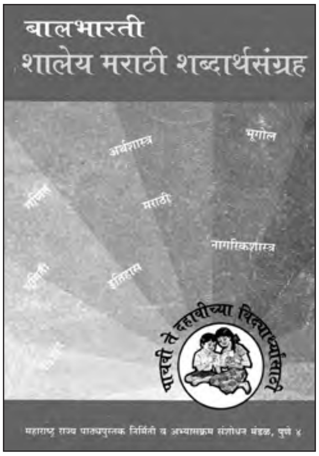

पुस्तक मागणीसाठी www.ebalbharati.in, www.balbharati.in संकेतस्थळावर भेट द्या.

साहित्य पाठ्यपुस्तक मंडळाच्या विभागीय भांडारांमध्ये विक्रीसाठी उपलब्ध आहे.

ebalbharati

विभागीय भांडारे संपर्क क्रमांक : पुणे - ☎ २५६५९४६५, कोल्हापूर- ☎ २४६८५७६, मुंबई (गोरेगाव) - ☎ २८७७१८४२, पनवेल - ☎ २७४६२६४६५, नाशिक - ☎ २३९१५११, औरंगाबाद - ☎ २३३२१७१, नागपूर - ☎ २५४७७१६/२५२३०७८, लातूर - ☎ २२०९३०, अमरावती - ☎ २५३०९६५

મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય પાઠ્યપુસ્તક નિર્મિતિ અને અભ્યાસક્રમ સંશોધન મંડળ, પુણે.

बालभारती इयत्ता पहिली (गुजराती)

₹ 42.00